

ספר זכריה פרק ט

(ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורכב על תמור ועל עיר בן אֲתָנוּת:

(י) **וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֲפָרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלַם וְנִכְרַתָּה קִשְׁת מִלְחָמָה וְדָבָר שְׁלוֹם לְגוֹיִם וּמְשָׁלוֹ מִיָּם עַד יָם וּמִנְהָר עַד אֲפָסֵי אֲרָץ:**

ספר תהילים פרק לג

(טז) **אֵינן הַמֶּלֶךְ נוֹשֵׁעַ בְּרַב חַיִל גְּבוּר לֹא יִנְצַל בְּרַב כַּחַ:**

(יז) **שִׁקְר הַסּוּס לְתַשׁוּעָה וּבְרַב חַיִלוֹ לֹא יִמְלֹט:**

(יח) הַנְּהָ עֵינֵי יְדוּד אֶל יִרְאִיו לְמִיחָלִים לְחִסְדוֹ:

(יט) לְהַצִּיל מִמּוֹת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בְּרַעַב:

(כ) נַפְשָׁנוּ חִכְתָּה לִידוּד עֲזָרְנוּ וּמִגִּגְנוּ הוּא:

(כא) כִּי בּוֹ יִשְׁמַח לִבְנוֹ כִּי בְשֵׁם קִדְשׁוֹ בְּטַחְנוּ:

(כב) יְהִי חִסְדְּךָ יְדוּד עָלֵינוּ בְּאֲשֶׁר יַחַלְנוּ לָךְ:

ספר ישעיה פרק ב

(ב) וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהִיָּה הַר בֵּית יְדוּד בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂא מִגְּבְעוֹת וְנָהְרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם:

(ג) **וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלָה אֶל הַר יְדוּד אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיִרְנוּ מִדְּרָכָיו וְנִלְכָּה בְּאַרְחֻתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבָר יְדוּד מִירוּשָׁלַם:**

(ד) וְשִׁפְט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכִתְתוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים וְחַנִּיתוֹתֵיהֶם לְמִזְמְרוֹת לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חָרָב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה:

(ה) בֵּית יַעֲקֹב לָכוּ וְנִלְכָּה בְּאוֹר יְדוּד:

(ו) כִּי נִטְשֶׁתָה עִמָּךְ בֵּית יַעֲקֹב כִּי מָלְאוּ מִקְדָּם וְעַנְגִּים בְּפִלְשֵׁתִים וּבִילְדֵי נְכָרִים יִשְׁפִּיקוּ:

(ז) **וְתִמְלֵא אֲרָצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵינן קֶצֶה לְאַצְרָתָיו וְתִמְלֵא אֲרָצוֹ סוּסִים וְאֵינן קֶצֶה לְמִרְכָּבָתָיו:**

(ח) **וְתִמְלֵא אֲרָצוֹ אֱלִילִים לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲווּ לְאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲצַבְעֹתָיו:**

ספר נחמיה פרק יג

(כד) וּבְנִיָּהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אֲשֶׁדּוּדִית וְאֵינָם מְכִירִים לְדָבָר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן עִם וְעַם:

(כה) וְאָרִיב עִמָּם וְאֶקְלָלִם וְאֶפְהֶם מִהֶם אֲנָשִׁים וְאֶמְרָטִם וְאֶשְׁבִּיעֵם בְּאֱלֹהִים אִם תִּתְּנוּ בְּנִתִּיכֶם לְבְנֵיהֶם וְאִם תִּשָּׂאוּ מִבְּנֵיתֵיהֶם לְבְנֵיכֶם וְלָכֶם:

(כו) הֲלוֹא עַל אֱלֹהֵי חֹטָא שְׁלָמָה מְלָךְ יִשְׂרָאֵל וּבְגוֹיִם הָרַבִּים לֹא הָיָה מְלָךְ כְּמָהוּ וְאֶהוּב לְאֱלֹהֵיו הָיָה וַיִּתְּנָהוּ אֱלֹהִים מְלָךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל גַּם אוֹתוֹ הִחְטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנְּכָרִיּוֹת:

(כז) וְלָכֶם הַנִּשְׁמַע לַעֲשֹׂת אֵת כָּל הַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לְמַעַל בְּאֱלֹהֵינוּ לְהַשִּׁיב נָשִׁים נְכָרִיּוֹת:

ספר קהלת פרק ב

(טו) וְאֶמְרָתִי אֲנִי בְּלִבִּי בְּמִקְרָה הַכֶּסֶל גַּם אֲנִי יְקָרְנִי וְלָמָּה חִכְמָתִי אֲנִי אֲזִ יִתֵּר וְדַבְּרָתִי בְּלִבִּי שֶׁגַם זֶה הַבָּל:

אבן עזרא על שיר השירים פרק ח פסוק יא

כרם היה לשלמה - הם ישראל ששלמה היה מלך על כולם וזה הענין בבעל המון שכל המון היה שלו והוא סבב לתת הכרם לנוטרים והם מלכי ישראל:

וענין אלף כסף - עשרת השבטים שהיו לנוטרים וכל שבט מאה כסף:

הפעם השנית; ואני לא עשיתי כן אלא כרמי שלי לפני וחזר' מלעגת ואומרת קח אתה שלמה האלף שלך וירויחו הנוטרים השוכרים מאתים, אני אינני רוצה ממון ולא קרן וריוח אלא להיות כרמי שלי לפני

שהתחברתי בו עם דודי וזהו יותר תענוג לי מכל ממון, אמר דודה כשאת יושבת בגנים שיש בתוך הכרם אל תרימי קולך כי חברים יש לי והם מקשיבים לקולך ועתה השמיעני ואמרי לי ברח דודי כאילו תחשבי שאני עמהם שלא יחשדוני שאני עמך בכאן כאשר אמרת לי בתחילה סב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים. נשלם הפירוש מהפעם השנית. הפעם השלישית; **כרמי שלי - אמר שלמה ברוח הקדש זה הכרם כולו שהיה לי עוד יחזור להיותו לפני:**

האלף לך שלמה - יאמר למשיח שהוא בנו ויקרא שלמה האלף לך שלמה יחזרו שהיו לנוטרים את פרוי גם המאתים שהם יהודה ובנימן, אמרה שכינה היושבת בגנים את כנסת ישראל כמה יתאו המלאכים לשמוע את שיריך, ענתה כנסת ישראל אם טוב בעיני דודי ברח מהמלאכים ורד אל הרי בשמים הם הררי ציון כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם:

תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין דף יג/א

שלשה דברים ששחקה עליהן מידת הדין חילתים לא ירבה לו נשים וכתוב והמלך שלמה אהב נשים נכריות ר"ש בן יוחי אמר אהב ממש לזנות חנניה בן אחי ר' יהושע אומר על שם לא תתחתן בס' ר' יוסי אומר **למושכן לדברי תורה ולקרבת תחת כנפי השכינה** ר' ליעזר אומר על שם גם אותו החטיאו הנשים הנכריות אשכח תימר ר"ש בן יוחי וחנניה ור' ליעזר חדא ור' יוסי פליג על תלתיהון לא ירבה לו סוסים וכתוב ויהי לשלמה ארבעים אלף אורו' סוסים למרכב ושנים עשר אלף פרשים בטלנים היו וההדיוט מותר בכולן וכסף וזהב לא ירבה לו מאוד וכתוב ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים ולא היו נגנבות א"ר יוסי בן חנניה אבני עשר אמות ושמונה אמות תני ר"ש בן יוחי אפילו משקלות שהיו בימי שלמה לא היו של כסף אלא של זהב ומה טעם אין כסף נחשב בימי שלמה כתיב לשחוק אמרתי מהולל **אמר הקב"ה לשלמה מה עטרה זו בראשך רד מכסאי ר' יוסי בן חנניה אמר באותה שעה ירד מלאך ונדמה כדמות שלמה והמידו מכסאו וישב תחתיו והיה מחזר על בתי כניסיות ובתי מדרשות ואומר אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם והווי מרין ליה מלכא יתיב על בסיליון דידיה ותימר אני קהלת והווי מכין אותו בקנה ומביאין לפניו קערה גריסין באותה שעה אמר וזה היה חלקי אית דמרין חוטרוא ואית דמרין קניא אית דמרין קושרתיה ומי קיטרגו אמר ר' יהודשע בן לוי יו"ד שבירבה קיטרגו תני ר' שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקב"ה אמר לפניו רבון העולם כתבת בתורתך כל דייתיקי שבטלה מקצת בטלה כולה והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין ודבר ממך אינו בטל ר' הונא בשם ר' אחא יו"ד שנטל הקב"ה מאמנו שרה ניתן חציו על שרה וחציו על אברהם תני ר' הושעיה עלה יו"ד ונשתטח לפני הקב"ה ואמר רבון העולמים עקרתני מן הצדקת הזאת אמר לו הקב"ה צא לך לשעבר היית נתון בשם נקיבה ובסוף תיבה חייך שאני נותנן בשם זכר ובראש תיבה הדא הוא דכתיב ויקרא משה להושע בן נון יהושע:**

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כ/ב

אמר ריש לקיש בתחילה מלך שלמה על העליונים שנאמר וישב שלמה על כסא ה' ולבסוף מלך על התחתונים שנאמר כי הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה רב ושמואל חד אמר תפסח בסוף העולם ועזה בסוף העולם וחד אמר תפסח ועזה בהדי הדדי הווי יתבו וכשם שמלך על תפסח ועל עזה כך מלך על כל העולם כולו ולבסוף לא מלך אלא על ישראל שנאמר אני קהלת הייתי מלך על ישראל וגו' ולבסוף לא מלך אלא על ירושלים שנאמר דברי קהלת בן דוד מלך בירושלים ולבסוף לא מלך אלא על מטתו שנאמר הנה מטתו שלשלמה וגו' ולבסוף לא מלך אלא על מקלן שנאמר זה היה חלקי מכל עמלי רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גונדו הדר או לא הדר רב ושמואל חד אמר הדר וחד אמר לא הדר מאן דאמר לא הדר מלך והדיוט ומאן דאמר הדר מלך והדיוט

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קב/א

תנא משום רבי יוסי עת מזומנת לפורענות בעת רצון עניתך תנא משום רבי יוסי עת מזומנת לטובה וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם תנא משום רבי יוסי עת היא מזומנת לפורענות ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו תנא משום רבי יוסי עת מזומנת לפורענות וילך רחבעם שכם כי שכם בא כל ישראל להמליך אותו תנא משום רבי יוסי מקום מזומן לפורענות בשכם עינו את דינה בשכם מכרו אחיו את יוסף בשכם

נחלקה מלכות בית דוד וירבעם יצא מירושלים אמר רבי חנינא בר פפא שיצא מפיסקה של ירושלים וימצא אותו אחיה השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם בשדה מאי בשלמה חדשה אמר רב נחמן כשלמה חדשה מה שלמה חדשה אין בה שום דופי אף תורתו של ירבעם לא היה בה שום דופי ד"א שלמה חדשה שחידשו דברים שלא שמעה און מעולם מאי ושניהם לבדם בשדה אמר רב יהודה אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיכא דאמר שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי אכזיב לאכזיב למלכי ישראל אמר רבי חנינא בר פפא יצאה בת קול ואמרה להן מי שהרג את הפלשתי והוריש אתכם גת תתנו שלוחים לבניו בתי אכזיב לאכזיב למלכי ישראל

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קא/ב

רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה ומפני מה נענש מפני שהוכיחו ברבים שנאמר וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא סגר את פרץ עיר דוד אביו אמר לו דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה ומאי וזה אשר הרים יד במלך אמר רב נחמן שחלף תפיליו בפניו אמר רב נחמן גסות הרוח שהיה בו בירבעם טרדתו מן העולם שנאמר ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלים ושב לב העם הזה אל אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגוני ושב אל רחבעם מלך יהודה אמר גמירי דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית יהודה בלבד כיון דחזו ליה לרחבעם דיתבי ואנא קאימנא סברי הא מלכא והא עבדא ואי יתיבנא מורד במלכות הואי וקטלין לי ואזלו בתריה מיד ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אליהם רב לכם מעלות ירושלים הנה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדרך מאי ויועץ אמר רבי יהודה שהושיב רשע אצל צדיק אמר להו חתמיתו על כל דעבידנא אמרו ליה הין אמר להו מלכא בעינא למיהויו אמרו ליה הין כל דאימנא לכו עבידתו אמרו ליה הין אפילו למפלח לעבודת כוכבים אמר ליה צדיק חס וחלילה אמר ליה רשע לצדיק סלקא דעתך דגברא כירבעם פלח לעבודת כוכבים אלא למינסינהו הוא דקא בעי אי קבליתו למימריה

מדרש רבה ויקרא פרשה יב פסקה ה

(ה) א"ר יודן כל אותן שבע שנים שבנה שלמה בית המקדש לא שתה בהן יין כיון שבנאו ונשא בתיה בת פרעה אותו הלילה שתה יין והיו שם ב' בלזמאות אחת שמחה לבנין ב"ה ואחת שמחה לבת פרעה אמר הקב"ה של מי אקבל של אלו או של אלו באותה שעה עלה על דעתו להחריב את ירושלים הה"ד (ירמיה לב) כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת וגו' א"ר הילל בר הילני כזה שהוא עובר במקום המטונף ועקם חוטמו אמר רבי חוניא פ' מיני ריקודין רקדה בת פרעה באותה הלילה והיה שלמה ישן עד ד' שעות ביום ומפתחות של בית המקדש נתונות תחת ראשו הדא הוא דתנן על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות נכנסה אמו והוכיחתו וי"א ירבעם בן נבט נכנס והוכיחו ויכול היה רבי חגי בשם רבי יצחק עמד וכנס אלף מתוך שבטו ונכנס והוכיחו הה"ד (הושע ג) כדבר אפרים רתת כדבר ירבעם ריתותו של שלמה אמר לו הקב"ה למה אתה מוכיחו נשיא הוא בישראל חייך שאני מטעימך משררותו ואין אתה יכול לעמוד בה כיון שנכנס למלכות מיד (שם) ויאשם בבעל וימות ורבנן אמרין ודאי אמו מוכיחתו נטלת קורדיקון שלה והיתה מסרסתו לכאן ולכאן ואמרה לו (משלי לא) מה ברי ומה בר בטני א"ר הושעי' מה בני אין כתיב כאן אלא מה ברי אלו צואות ואזהרות של תורה שנקראת בר כד"א (תהלים ב) נשקו בר שכל דבריה ברים ומה בר נדרי אמרה ליה ברי הרבה נשים נשא אביך וכיון שבא נתן הנביא ואמר לו (ד"ה א כב) הנה בן נולד לך כי שלמה יהיה שמו היתה כל אחת אומרת אם מעמדת אני שלמה אני מקריבה כל קרבנות שבתורה ועכשיו עמדתי וקרבתו בידי ואתה ישן (משלי לא) אל תתן לנשים חילך ודרכך למחות מלכין אמרה לו בני דור המבול ע"י שהיו שטופים בזמה נמחו מן העולם (שם) אל למלכים למואל א"ר יוחנן אין נותנין מלכות למי שמפליג על דברים של אל ומי שעושה דברים של אל הוא נתון מלך אל למלכים שתו יין אל ישתו מלכים יין שמה ישכחו ויאמרו כאותו שאמר (שמות ה) מי ה' אשר אשמע בקולו (משלי לא) ולרוזנים אי שכר או כתיב אוי מן קדם חמרא פן ישתה וישכח מחקק כל השותה יין הרבה סוף שהוא שוכח ברמ"ח איברים שבו הה"ד פן ישתה וישכח מחוקק כתיב ואינון רמ"ח ר' חנינא בר פפא אמר אמר הקב"ה בית גדול היה לי ולא החרבתיו אלא מפני היין ורבנן אמרי שני רוזנים היו לי ולא מתו אלא מפני היין דתני רבי ישמעאל לא

מתו שני בניו של אהרן אלא מפני שנכנסו שתויי יין וכו' אמר הקב"ה לפי שבעולם הזה היין תקלה לעולם לעתיד לבא אני עושהו שמחה הה"ד (יואל ג) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס:

רמב"ם יד החזקה - הלכות איסורי ביאה פרק יג

(יד) אל יעלה על דעתך שמשון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא ידיד יי' נשאו נשים נכריות בגיותן אלא סוד הדבר כך הוא שהמצוה הנכונה כשיבא הגר או הגיורת להתגייר בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שררה שיזכה לה או מפני הפחד בא להכנס לדת ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית ואם אשה היא בודקין שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל אם לא נמצא להם עילה מודיעין אותן כובד עול התורה וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפרושו אם קבלו ולא פירשו וראו אותן שחזרו מאהבה מקבלים אותן שנאמר ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה:

(טו) לפיכך לא קבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה בימי דוד שמא מן הפחד חזרו ובימי שלמה שמא בשביל המלכות והטובה והגדולה שהיו בה ישראל חזרו שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגירי הצדק ואעפ"כ היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות והיו ב"ד הגדול חוששין להם לא דוחין אותן אחר שטבלו מכ"מ ולא מקרבין אותן עד שתראה אחריתם:

(טז) ולפי שגיר שלמה נשים ונשאן וכן שמשון גייר ונשא והדבר ידוע שלא חזרו אלו אלא בשביל דבר ולא על פי ב"ד גיירום חשבן הכתוב כאילו הן עכו"ם ובאיסורן עומדין ועוד שהוכיח סופן על תחלתן שהן עובדות כו"ם שלהן ובנו להן במות והעלה עליו הכתוב כאילו הוא בנאן שנאמר אז יבנה שלמה במה:

מדרש שמואל פרשה יג

ויאמר ה' אל שמואל שמע בקול העם וגו'. תני רבי שמעון בר יוחאי, אותי מאסו, גם אותי מאסו, כי גם אותי מאסו. אמר ליה הקב"ה, בשלשה דברים הן עתידין למאוס, במלכות שמים, ובמלכות בית דוד, ובבנין בית המקדש. אימתי מאסו בשלשתן, בימי רחבעם. הדא היא דכתיב, (מלכים א ב, טז) וירא כל ישראל וגו' מה לנו חלק בדוד. זו מלכות שמים. ולא נחלה בן ישי. זו מלכות בית דוד. איש לאהליו ישראל עתה ראה ביתך דוד. זו בנין בית המקדש. אמר רבי שמעון בר מנסיא, אין ישראל רואין סימן ברכה לעולם, עד שיחזרו ויבקשו שלשתן. הדא היא דכתיב, (הושע ג, ה) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם, זו מלכות שמים. ואת דוד מלכם, זו מלכות בית דוד. ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים, זה בנין בית המקדש:

תלמוד בבלי מסכת הוריות דף י/א

בספינה א"ל עד שאתה תמה עלי תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גודגדא שיודעין לשער כמה טפות יש בים ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש נתן דעתו להושיבים בראש כשעלה שלח להם ולא באו חזר ושלח ובאו אמר להם כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם עבדות אני נותן לכם שנאמר וידברו אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נד/ב

עונש שמענו אזהרה מניין תלמוד לומר ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא למדנו אזהרה לשובב אזהרה לנשכב מניין תלמוד לומר לא יהיה קדש מבני ישראל ואומר וגם קדש היה בארץ עשו ככל התועבות הגוים אשר הוריש וגו' דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר ואת זכר לא תשכב משכבי אשה קרי ביה לא תשכב בהמה מנא לן דתנו רבנן איש פרט לקטן אשר יתן שכבתו בבהמה בין גדולה בין קטנה מות יומת בסקילה

תלמוד ירושלמי מסכת יבמות דף פב/ב

גמ' רב יהודה אמר החוטם עם הלסתות ואתיא דמר רבי ירמיה בשם רב (ישעיה ג) הכרת פניהם ענתה בס זה החוטם. אמר רב חייא בר בא מאן דבעי דלא מתחכמא יהיב איספלני על נחיריה ולא מתחכס. כהדא

ביומי דארסקינס מלכא הויין ציפוראי מתבעין והוון יהבין איספלני על נחיריהון ואינון לא מתחכמין. ובסיפא איתמר עליהון לישן ביש ואיתצידון כולהון מן בידו. כתיב (דברי הימים ב יג) ויכו בהם אביה ועמו מתה גדולה מאד. אמר רבי אבא בר כהנא שהעביר הכרת פניהם של ישראל הדא הוא דכתיב הכרת פניהם ענתה בם וגו' זה החוטם. רבי אמי אמר שהושיב עליהם משמרות שלשה ימים עד שנתקלקל צורתן הה"ד (ירמיה טו) עצמו לי אלמנותיך מחול ימים. ותני כן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם. כתיב (דברי הימים ב שם) ולא עצר כח ירבעם עוד בימי אביה ונגפהו י"י וימות. אמר רבי שמואל את סבור שהוא ירבעם אינה אלא אביה ולמה ניגף רבי יוחנן אמר על שחישד את ירבעם ברבים הה"ד שם) ואתם המון רב ועמכם עגלי הזהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים. ריש לקיש אמר על שביזה את אחיה השילוני. הדא הוא דכתיב (שם) ויקבצו אליו אנשים בני בליעל על דצווח לאחיה השילוני. ורבנין אמרין על ידי שבאת ע"ז לידן ולא ביערה הה"ד (שם) וירדוף אביה אחרי ירבעם וילכד ממנו ערים את בית אל ואת בנותיה וכתיב (מלכים א יב) וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדרך. אף על פי שיש בגופו ובכליו ולא כן תני מנין לאחיד שטעה אתה מחזירו בין בגופו בין בכליו שנייא היא שהסימנין דרכן להשתנות.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף מד/א

מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן מקומות מקומות יש בו יש מקום מגדל צמחין ויש מקום שאין מגדל צמחין מאי מפלצתה אמר רב יהודה דהוה מפליא ליצנותא כדתני רב יוסף כמין זכרות עשתה לה והיתה נבעלת לו בכל יום אמר להן רבי יוסי והלא כבר נאמר וכתת נחש נחשת אשר

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כד/ב

רב יהודה חזא הנהו בי תרי דהוו קא פרצי בריפתא אמר שמע מינה איכא שבעא בעלמא יהיב עיניה הוה כפנא אמרו ליה רבנן לרב כהנא בריה דרב נחוניא שמעיה מר דשכיח קמיה ניעשייה דליפוק בפתחא דסמוך לשוקא עשייה ונפק לשוקא חזא כנופיא אמר להו מאי האי אמרו ליה אכוספא דתמרי קיימי דקא מזדבן אמר שמע מינה כפנא בעלמא אמר ליה לשמעיה שלוף לי מסאניי שלף ליה חד מסאנא ואתא מיטרא כי מטא למישלף אחרינא אתא אליהו ואמר ליה אמר הקדוש ברוך הוא אי שלפת אחרינא מחריבנא לעלמא אמר

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ט/ב

איהיה אשר אהיה אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור להם לישראל אני הייתי עמכם בשעבוד זה ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכויות אמר לפניו רבונו של עולם דיה לצרה בשעתה אמר לו הקדוש ברוך הוא לך אמור להם אהיה שלחני אליכם: ענני ה' ענני אמר רבי אבהו למה אמר אליהו ענני שתי פעמים מלמד שאמר אליהו לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם ענני שתרד אש מן השמים ותאכל כל אשר על המזבח וענני שתסיח דעתם כדי שלא יאמרו מעשה כשפים הם שנאמר ואתה הסבות את לבם אחורנית

שמנה פרקים להרמב"ם - פרק ח

ועל זה העיקר הולכים דברי אליהו, זכרונו לברכה, באמרו על הכופרים מאנשי דורו (מלכים א' י"ח ל"ז), "ואתה הסבות את לבם אחורנית", רצונו לומר, כאשר חטאו ברצונם היה עונשם עליהם מאתך שתסב לבם אחורנית מדרך התשובה, לא תניח להם הבחירה, ולא רצו להניח החטא ההוא והתמידו מפני זה על כפירתם באמרו (הושע ד' י"ז), "חבור עצבים אפרים הנח לו". רצונו לומר, שהוא מתחבר אל העצבים בבחירתו ואוהב אותם - עונשהו שיונח על אהבת ה' וזה ענין "הנח לו". וזהו מן הפרושים הטובים למי שיבין דקות הענינים:

תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין דף נ/א

רבי שמעון בן לקיש שלשה כפרו בנבואתן מפני פונרייה ואילו הן משה ואליהו ומיכה משה אמר אם כמות כל אדם ימותון אלה וגו' אליהו אמר עניני ה' עניני וידעו העם הזה ואם לאו ואתה הסיבות את לבם אחורנית מיכה אמר אם שוב תשוב בשלום לא דיבר ה' בי וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה

רמב"ם יד החזקה - הלכות תשובה פרק ו

ישראל למען החרים וכן ישראל בימי אליהו לפי שהרבו לפשוט מנע מאותן המרבים לפשוט תשובה שנאמר ואתה הסבות את לבם אחורנית כלומר מנעת מהן התשובה נמצאת אומר שלא גזר האל על פרעה להרע לישראל ולא על סיחון לחטוא בארצו ולא על הכנענים להתעב ולא על ישראל לעבוד עכו"ם אלא כולן חטאו מעצמן וכולן נתחייבו למנוע מהן התשובה:

ספר מלכים א פרק כא

(א) ויהי אחר הדברים האלה **כָּרַם הָיָה** לְנִבּוֹת הַיְזוּרְעָאֵלִי אֲשֶׁר בְּיְזוּרְעָאֵל אֲצֶל הַיַּכְל אַחָאָב מֶלֶךְ שְׁמֶרוֹן:

ספר ישעיה פרק ה

(א) אֲשִׁירָה נָא לִידֵי שִׁירַת דּוֹדֵי לְכַרְמוֹ **כָּרַם הָיָה** לִידֵי בְּקָרוֹן בֶּן שָׁמֹן:

ספר שיר השירים פרק ח

(יא) **כָּרַם הָיָה** לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמּוֹן נָתַן אֶת הַפָּרֶם לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֶלְף כֶּסֶף:

(יב) כָּרְמִי שְׁלִי לְפָנַי הָאֶלְף לָךְ שְׁלֹמָה וּמֵאֲתִים לְנֹטְרִים אֶת פְּרִיֹ:

(יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבָרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעֵנִי:

תוספות סנהדרין דף כ/ב

מלך מותר וכו' - תימה למה נענש אחאב על נבות כיון שלא רצה למכור לו כרמו ועוד דבפרק הכונס צאן לדיר (ב"ק דף ס.) קאמר דדוד שאל אם היה יכול להחליף גדישין של שעורין מישראל לתת בפני בהמתו (ו) וי"ל דבפרשת המלך כתיב (שמואל א ח) יקח ונתן לעבדיו ולא לעצמו ועוד י"ל דבחנם היה יכול ליקח אם היה רוצה אבל כשהיה שואל אחאב שימכרו לו חשב נבות שרשות בידו לומר לא אמכור ועי"ל דנענש לפי ששאל הכרם לעשות ע"ז דכתיב (מלכים א כא) והיה לי לגן ירק כמו המתקדשים והמטהרים אל הגנות (ישעיה סו) והנקדן תירץ דאינו מותר רק בשדות הרחוקים מן העיר דלא מעלי כל כך אבל כרם נבות היה אצל היכל אחאב בשומרון ועי"ל דדוקא בשדה מקנה אבל שדה אחוזה שירש מאבותיו לא כמו שהשיב נבות חלילה לי מתתי נחלת אבותי לך אי נמי דפרשת המלך לא נאמרה רק על המלך שנמלך על כל ישראל ויהודה ומאת המקום ואחאב אל מלך על יהודה וגם לא מלך מאת המקום

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כ/ב

אמר רב יהודה אמר שמואל כל האמור בפרשת מלך מלך מותר בו רב אמר לא נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם שנאמר שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך כתנאי רבי יוסי אומר כל האמור בפרשת מלך מלך מותר בו רבי יהודה אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כדי לאיים עליהם שנאמר שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך וכן היה רבי יהודה אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה רבי נהוראי אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד תרעומתן שנאמר ואמרת אשימה עלי מלך

זוהר חלק א דף קצב/ב

נשמתין כיון דסלקין וקיימין לעילא אינון יכלין לאתבא בהאי עלמא, ומלה תמיהה דאמר אצא והייתי רוח שקר בפי וגו', ותו מאי טעמא אתענש עליה אחאב, דהא דינא דאורייתא דשוי שמואל קמיהו דישאל הכי הוא, דכתיב (ש"א ח יד) ואת שדותיכם וכרמיכם וזיתיכם הטובים יקח, ואי אחאב נטל ההוא כרם מנבות דינא הוה, ותו דהוה יהיב ליה כרמא אחרא או דהבא ולא בעא, א"ל יאות שאלת. תא חזי, האי רוח דקאמרו דאיהו רוח דנבות, הכא אית לאסתכלא, וכי רוחא דנבות יכיל לסלקא ולקיימא קמיה דקב"ה למתבע שקרא, דכתיב ויצא הרוח, ואי צדיקא הוא איך יבעי שקרא בההוא עלמא דאיהו עלמא דקשוט, ומה בהאי עלמא לא בעי זכאה שקרא, בההוא עלמא לא כל שכן, ואי לאו זכאה איהו היך יכיל לקיימא קמי

קב"ה. אלא ודאי נבות לאו זכאה הוה כל כך לקיימא קמי קב"ה, אלא רוחא אחרא הוה דשלטא בעלמא, דא הוה רוחא דקיימא תדיר וסלקא קמי קב"ה, ודא הוה דאסטי לבני עלמא בשקרא, ומאן דאיהו רגיל בשקרא אשתדל תדיר בשקרא, ועל דא אמר אצא והייתי רוח שקר וגו', ועל דא קב"ה א"ל צא ועשה כן, פוק מהכא, כמה דאוקמוה דכתיב (תהלים קא ז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, ובגין דא איהו רוח שקר ודאי. ותו, על מה דקטל ליה לנבות, ונטל כרמא דיליה, קטולא אמאי קטיל ליה, אלא על דקטיל ליה בלא דינא אתענש, קטל ליה בלא דינא ונסיב כרמא דיליה, ובגין כך כתיב (מ"א כא יט) הרצחת וגם ירשת, ועל דא אתענש. ותא חזי, כמה אינון בני נשא בעלמא דאסטי לון האי רוח שקר בשקרא, ושליט איהו בעלמא בכמה סטרין ובכמה עובדין, והא אוקימנא מלי, ועל דא דוד מלכא בעא לאסתמרא מניה, ובעא לאפקא מגו מסאבו דכתיב (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי אלהי"ם ורוח נכון חדש בקרבי, דא הוה רוח נכון, ואחרא איהו רוח שקר, ועל דא תרין דרגין אינון, חד קדישא וחד מסאבא. פתח ואמר (יואל ב יא) ויהו"ה נתן קולו לפני חילו כי רב מאד מחנהו כי עצום עושה דברו וגו', האי קרא אוקמוה, אבל ויהו"ה בכל אתר הוה ובי דיניה, נתן קולו, דא ה

מדרש תנחומא ויחי פרק ו

(ו) ויהי אחרי הדברים מה כתיב למעלה מן הענין ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף למי שהשעה עומדת לו והנביא צווח לך עמי בא בחדריך וגו' (ישעיה כו) אמר הקב"ה אני אמרתי לכם שתהיו מטמינין עצמכם ותתנו מקום לשעה נבות לא נתן מקום לשעה לכך כתיב ביה כי סוקל נבות וימת (מלכים א כג) מרדכי עמד כנגד השעה והיה לו להחניף לרשע ולפי שעמד כנגד המן הרשע קמעא כבר היו ישראל כלים מן העולם דוד ברח וימלט מפני שאול וכן ברח מפני אבשלום בנו וכן משה שנאמר ויברח משה מפני פרעה (שמות ב) וכן יעקב ברח מפני עשו שנאמר ויברח יעקב שדה ארם (הושע יא) ואף אבות העולם נתנו מקום לשעה

רמב"ם יד החזקה - הלכות רוצח ושמירת נפש פרק ד

(ח) ההורג נפשות ולא היו שני העדים רואין אותו כאחת אלא ראהו האחד אחר האחד או שהרג בפני שני עדים בלא התראה או שהוכחשו העדים בבדיקות ולא הוכחשו בחקירות כל אלו הרצחנין כונסין אותן לכיפה ומאכילין אותן לחם צר ומים לחץ עד שיצרו מיעיהן ואחר כך מאכילים אותן שעורים עד שכריסם נבקעת מכובד החולי:
(ט) ואין עושין דבר זה לשאר מחוייבי מיתת בית דין אלא אם נתחייב מיתה ממיתין אותו ואם אינו חייב מיתה פוטרין אותו שאע"פ שיש עונות חמורין משפיכות דמים אין בהן השחתת ישובו של עולם כשפיכות דמים אפילו ע"ז ואין צריך לומר עריות או חילול שבת אינן כשפיכות דמים שאלו העונות הן מעבירות שבין אדם להקב"ה אבל שפיכות דמים מעבירות שבינו לבין חבירו וכל מי שיש בידו עון זה הרי הוא רשע גמור ואין כל המצות שעשה כל ימיו שקולין כנגד עון זה ולא יצילו אותו מן הדין שנ' אדם עשוק בדם נפש וגו' צא ולמד מאחאב עובד ע"ז שהרי נאמר בו רק לא היה כאחאב וכשנסדרו עונותיו וזכיותיו לפני אלהי הרוחות לא נמצא עון שחייבו כלייה ולא היה שם דבר אחר ששקול כנגדו אלא דמי נבות שנ' ותצא הרוח ותעמוד לפני ה' זו רוח נבות ונאמר לה תפתה וגם תוכל והרי הוא הרשע לא הרג בידו אלא סיבב קל וחומר להורג בידו:

תוספתא מסכת סוטה פרק יב

(ג) (דה"ב כא) בן שלשים ושתים שנה יהורם במלכו ושמונה שנה מלך בירושלים ובאחזיהו בנו מהו אומר (שם כב) בן ארבעים ושתים שנה אחזיהו במלכו ושנה אחת מלך בירושלים ובמקום אחר הוא אומר (מ"ב ח) בן עשרים ושתים שנה אחזיהו במלכו אמר ר' יוסי וכי האיך אפשר לבן שיהא גדול מאביו כ' שנים אלא כיון שהשיא אסא מלך יהודה את בתו של עמרי מלך ישראל ליהושפט בנו לאשה נגזרה על מלכות דוד שתכלה עם בית אחאב שנאמר (דה"ב כב) ומאלהים היתה תבוסת אחזיהו וגו' ונפלו שניהם בו ביום זה עם זה:

תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף כח/ב

וחומר ומה צדקיהו מלך יהודה שלא עשה אלא מצוה אחת שהעלה ירמיה מן הטיט כך בניו של רבי ישמעאל על אחת כמה וכמה נענה רבי עקיבא ואמר ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדררימון [בבקעת מגידו] ואמר רב יוסף אלמלא תרגומיה דהאי קרא לא הוה ידענא מאי קאמר בעידנא ההוא יסגי מספדא בירושלם **כמספדא דאחאב בר עמרי דקטל יתיה הדררימון בר טבריימון** וכמספד דיאשיה בר אמון דקטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגידו והלא דברים קל וחומר ומה אחאב מלך ישראל שלא עשה אלא דבר אחד טוב דכתיב והמלך היה מעמד במרכבה נכח ארס כך בניו של רבי ישמעאל על אחת כמה וכמה

ספר זכריה פרק יב

(י) וְשִׁפְכְּתִי עַל בֵּית דָּוִד וְעַל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם רוּחַ תָּן וְתַחְנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר דָּקְרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפַּד עַל הַיְחִיד וְהִמָּר עָלָיו כְּהִמָּר עַל הַבְּכוֹר:
(יא) בְּיוֹם הַהוּא יִגְדַל הַמִּסְפָּד בְּיְרוּשָׁלַם כְּמִסְפַּד הַדְּרִימֹן בְּבִקְעַת מְגִדוֹ:
(יב) וְסָפְדָה הָאָרֶץ מְשֻׁפְחוֹת מְשֻׁפְחוֹת לְבָד מְשֻׁפְחַת בֵּית דָּוִד לְבָד וְנָשִׂיָהֶם לְבָד מְשֻׁפְחַת בֵּית נָתָן לְבָד וְנָשִׂיָהֶם לְבָד:
(יג) מְשֻׁפְחַת בֵּית לְוִי לְבָד וְנָשִׂיָהֶם לְבָד מְשֻׁפְחַת הַשְּׁמַעִי לְבָד וְנָשִׂיָהֶם לְבָד:

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נב/א

וספדה הארץ משפחות משפחות לבד משפחת בית דוד לבד ונשיהם לבד אמרו והלא דברים קל וחומר ומה לעתיד לבא שעוסקין בהספד ואין יצר הרע שולט בהם אמרה תורה אנשים לבד ונשים לבד עכשיו שעוסקין בשמחה ויצר הרע שולט בהם על אחת כמה וכמה הא הספידא מאי עבידתיה פליגי בה רבי דוסא ורבנן חד אמר על משיח בן יוסף שנהרג וחד אמר על בשלמא למאן דאמר על משיח בן יוסף שנהרג היינו דכתיב והביטו אלי את אשר דקרו וספדו עליו כמספד על היחיד אלא למאן דאמר על יצר הרע שנהרג האי הספידא בעי למעבד שמחה בעי למעבד אמאי בכו כדררש רבי יהודה לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים צדיקים נדמה להם כהר גבוה ורשעים נדמה להם כחוט השערה הללו בוכין והללו בוכין צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה ואף הקדוש ברוך הוא תמה עמהם שנאמר כה אמר ה' צבאות כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם גם בעיני יפלא

סדר עולם רבה פרק יח

בימי יהורם בן אחאב היה רעב גדול בשומרון ז' שנים ובהן היה בן הדד נלחם בישראל בשנה האחרונה קלל אלישע גיחזי וילך אלישע לדמשק ומשח את חזאל למלך על ארם ושלח את יונה בן אמיתי ומשח את יהוא ברמות גלעד. ויהי בהשפט יהוא וגו' ויהי כבואם אל תוך העיר וגו' ויבקש את אחזיה וילכדה וגו'. ועתליה אם אחזיה וגו' (דב"ה כ"ב). ותקח יואש את יהושבעת ויהי אתה בבית ה' וגו' ועליו הכתוב אומר (תהלים כ"ז) **כי יצפני בסכה וגו' מהו בצור ירוממני זה יהוידע הכהן בן אדם שהוא דומה לצור וימשחוהו יהוידע ובניו ויאמר יחי המלך (דה"ב כ"ג) וישמח כל עם הארץ וגו' (מ"ב י"א).** בן ז' שנים יהואש במלכו. בשנת ז' ליהוא מלך יהואש וארבעים שנה מלך בירושלים **בשנת כ"ג ליהואש חזק את בדיק הבית הרי קנ"ה שנה משבנאו שלמה ועד שבדקו יואש. ויעש יהואש הישר בעיני ה' בל ימי יהוידע הכהן ויזקן יהוידע וגו' (דה"ב כ"ד) משנולדה קלקלה בימי שלמה נולד יהוידע המתקן. ואחרי מות יהוידע הכהן וגו' שעשה יואש עצמו עבודת כוכבים שנא' (שם) וישתחוו למלך וגו' אז שמע המלך אליהם:**

מדרש אגדת בראשית פרק לט

כשאין אתם עושיין רצונו שנאמר הגר אשר בקרבך וגו' ואתה תרד מטה מטה (שם שם מג). וכך הבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם מתחילה הבט נא השמימה וגו' (בראשית טו ה) ובמקום אחר הוא אומר והיה זרעך כעפר הארץ (שם כח יד) אם ככוכבים למה כעפר הארץ אלא אמר לו בשעה שבניך עושיין רצוני כשם שהכוכבים עליונים על כל העולם כך בניך עליונים על הכל וכשאינן עושיין רצוני כשם שהעפר למטה והכל

מדדישין אותו כן הן שנאמר כי איבדס מלך ארם וישימם כעפר לדוש (מ"ב יג ז) אמר לו וכך אתה מניחן אמר לו לאו מעמידן אני שנאמר התנערי מעפר וגו' (ישעי' נב ב) אמרו לו הדורות הללו רבון כל העולמים הרי הגיע סקו"סים (פי' קץ וזמן) לפיכך אמר דוד שיר למעלות אשא (תהלים קכא א) שאתה מעליני שנאמר עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ (שם שם):

תלמוד בבלי מסכת שבת דף נה/א

אמר רב תיו תחיה תיו תמות ושמואל אמר תמה זכות אבות ורבי יוחנן אמר תחון זכות אבות וריש לקיש אמר תיו סוף חותמו של הקדוש ברוך הוא דאמר רבי חנינא חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת (אמר) רבי שמואל בר נחמני [אמר] אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו מאימתי תמה זכות אבות אמר רב מימות הושע בן בארי שנאמר אגלה את נבלתה לעיני מאהביה ואיש לא יצילנה מידי ושמואל אמר מימי חזאל שנאמר וחזאל מלך ארם לחץ את ישראל כל ימי יהואחז וכתוב ויחן ה' אותם וירחמם ויפן אליהם למען בריתו את אברהם יצחק ויעקב ולא אבה השחיתם ולא השליכם מעל פניו עד עתה רבי יהושע בן לוי אמר מימי אליהו שנאמר ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אליהו אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל

תוספות שבת דף נה/א

ושמואל אמר תמה זכות אבות ורבי יוחנן אמר תחון זכות אבות - אומר רבינו תם דזכות אבות תמה אבל ברית אבות לא תמה דהא כתיב (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב אף לאחר גלות ואנן אין אנו מזכירין זכות אבות אלא הברית ומפרש דשמואל דאמר מימי חזאל דייק מדכתיב למען בריתו ולא למען זכותו ואומר ר"י דבויקרא רבה (פ' לו) דייק מעד עתה כדפי' בקונטרס ולר"י נראה דלא פליגי שמואל ור"י אלא שמואל קאמר דלרשעים תמה אבל לצדיקים לא תמה ובצדיקים איירי ר"י תדע דהא ר"י אמר בסמוך דמימי חזקי' תמה זכות אבות והכא קאמר דאף בשעת חורבן דבתר הכי תחון זכות אבות ועל זה אנו סומכין להזכיר זכות אבות ובשלהי ויקרא רבה רבי אחא אומר לעולם זכות אבות קיימת ולעולם אנו מזכירים אותם וכן הוא אומר כי אל רחום וגו' ולא ישכח את ברית אבותיך וגו':

מדרש רבה במדבר פרשה ב פסקה יג

(יג) ד"א והיה מספר בני ישראל א"ר ברכיה הכהן ברבי והיה מספר הסופר כמספר התורה נתבקש להם שכך אמר להם ע"י משה ברוך תהיה מכל העמים הוי והיה מספר בני ישראל כחול הים משלך בעפר משלך בכוכבים בעולם הזה הם משולים כעפר מה עפר הארץ עשוי דייש לכל באי עולם כך ישראל עשויים דייש לאו"ה שנאמר (מ"ב יג) כי אבדם מלך ארם וישימם כעפר לדוש ד"א מה עפר הארץ אם אינו נמצא אין אדם מתקיים אם אין עפר אין אילנות ואין תבואה כך אם אין ישראל אין העולם מתקיים שנא' (בראשית כב) והתברכו בזרעך כל גויי הארץ בעוה"ז הם משולים כעפר לימות המשיח הם משולים לחול הים מה דרכו של חול מקהה שיניו כך ישראל לימות המשיח מכלין כל האומות שנאמר (במדבר כד) וירד מיעקב וגו' וכתוב (יחזקאל כה) ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל

ספר חסד לאברהם - בריכת אברהם - שוקת א

השקת ה - לא החזיק לעד אפו:

זו מדה אחרת שאפילו האדם מחזיק בחטא אין הקב"ה מחזיק אף, ואם יחזיק לא לעד אלא יבטל כעסו אפילו שלא ישוב האדם, כמו שמצינו בימי ירבעם בן יואש שהחזיר הקב"ה גבול ישראל והם היו עובדים עגלים ורחם עליהם ולא שבו, אם כן למה רחם מפני מדה זו שלא החזיק לעד אפו, אדרבה מחליש אפו, אם היות שיש טעם שעדיין חטא החוטא קיים אינו מעניש אלא מצפה ומרחם אולי ישובו, והיינו כי לא לנצח אריב ולא לעולם אטור, אלא הקב"ה מתנהג ברכות ובקשות הכל לטובת ישראל. וזו מדה הראוי לאדם עם חבריו אפילו שהוא רשאי להוכיח ביסורין עם חבריו או עם בניו והם מתייסרים, [לא] מפני זה ירבה תוכחתו או יוסיפנו או יחזיק כעסו אפילו שכעס אלא יבטלנה, לא יחזיק לעד אפו גם אם היא אף המותרת לאדם כמו שפירשו רז"ל על פסוק כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו, ופירשו מה השנאה הזאת שראה אותו עובר עבירה והוא יחיד אינו יכול להעיד ושונא אותו על דבר עבירה ואפילו הכי אמרה תורה עזב תעזוב עמו, שבוק מה דבלבך אלא לקרב אותו באהבה אולי יועיל בדרך זה, והיינו ממש מדה זו לא החזיק לעד אפו.

תוספתא מסכת סוטה פרק יב

כל זמן שהיה אלישע קיים לא היו גדודי ארם באין בגבול ישראל שנאמר (שם ו) ולא יספו גדודי ארם לבא בארץ ישראל משמת אלישע [מהו אומר (שם יג) וימת אלישע] ויקברוהו וגדודי [מואב יבואו] בארץ ישראל:

ילקוט שמעוני מלכים ב - פרק יג - המשך רמז רלג

וימת אלישע ויקברוהו, היא שנת עשירי ליהואש, מכאן אתה מחשב כמה שנים פרנס אלישע את ישראל מי"ט ליהושפט ועד עכשו הרי יותר מששים שנים:

ויהיה הם קוברים איש והנה ראו את הגדוד. שנו רבותינו מי שנתחייב מיתה ביבת דין לא היו קוברין אותו בקברות אבותיו אלא שתי קברות היו מתוקנין בבית דין אחד לנסקלין ולנשרפין ואחד לנהרגין ולנחנקין, וכל כך למה לפי שאין קוברים רשע אצל צדיק שנאמר ויהי הם קוברים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע וגו'. אמר ליה אביי ודילמא לקיומי ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, אמר לו אי הכי היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא ויהי נא פי שנים ברוחך אלי היכי משכחת לה, א"ר יוחנן שרפא את צרעת נעמן שהיא שקולה כמת, דכתיב אל נא תהי כמת (שאר קיטעא כתוב בתהלים ברמז תש"ה): ויגע האיש בעצמות אלישע ויהי. א"ר חמא בר חנינא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן שנאמר ויהי הם קוברים וגו'. מילתא דרבי אליעזר עבידא פליגא דאמר רבי עזריה תדע לך כח הצדקה משלום בן תקוה שהיה מגדולי הדור והיה עושה צדקות בכל יום, ומה היה עושה היה ממלא חמת מים והיה יושב על פתח העיר וכל אדם שהיה בא מן הדרך היה משקה אותו ומששיב את נפשו ובזכות זה שרתתה עליו שכניה שנאמר וילך חלקיהו הכהן ואליקים אל חולדה הנביאה אשת שלום בן תקוה, ולמפרע נקרא שמו סחרה על שם כי טוב סחרה, וכשמת בעלה חסרה אותה צדקת את בעלה ויצאו כל ישראל לגמול חסד עם שלום בן תקוה וראו החיל שבא עליהם וישליכו את האיש בקב אלישע וחיה ואח"כ הוליד את חנמאל שנאמר הנה חנמאל בן שלום

מדרש רבה איכה הקדמה פסקה יד

(יד) רבי חנינא בר פפא פתח (משלי כ"ט) איש חכם נשפט את איש אויל ורגז ושחק ואין נחת א"ר סימון כל מי שהוא דן את טיפשו הוא עצמו נידון הה"ד חכם נשפט שפט אין כתיב אלא נשפט ד"א איש חכם נשפט זה הקב"ה שנאמר (איוב ט') חכם לבב ואמיץ כח את איש אויל אלו ישראל שנאמר (ירמיה ד') כי אויל עמי ורגז ושחק רגזתי ואין נחת שחקתי ואין נחת רגזתי עליכם בימי פקח בן רמליהו שנא' (ד"ה ב' כ"ח) ויהרג פקח בן רמליהו וגו' שחקתי עליכם בימי אמציהו שנאמר (שם כ"ה) ואמציהו התחזק וינהג את עמו וילך גיא המלח מהו גיא המלח תחת כפי המלח תחת כפויי מלחמה ועשרת אלפים חיים שבו בני יהודה ויביאום לראש הסלע וישליכום וגו' באותה שעה אמר הקב"ה לא גזרתי מיתה לבני נח אלא בחרב ואלו ויביאום לראש הסלע וישליכום וכולם נבקעו ואין נחת באותה שעה אמר הקב"ה מה אלו עושין כאן יגלו כיון שחטאו גלו וכיון שגלו התחיל ירמיה מקונן עליהם איכה:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף פז/ב

אמר רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם בן יואש מלך ישראל להמנות עם מלכי יהודה מפני שלא קבל לשון הרע על עמוס מנלן דאימני דכתיב דבר ה' אשר היה אל הושע בן בארי בימי עזיה יותם אחז יחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל ומנלן דלא קיבל לשון הרע דכתיב וישלח אמציה כהן בית אל אל ירבעם מלך ישראל לאמר קשר עליך וגו' וכתיב כי כה אמר עמוס בחרב ימות ירבעם וגו' אמר חס ושלוש אמר אותו צדיק כך ואם אמר מה אעשה לו שכינה אמרה לו

ספרי פרשת נשא פסקא מב

ר' אלעזר בנו של רבי אלעזר הקפר אומר גדול השלום שאפילו עובדי ע"ז ושלום ביניהם כביכול אין השטן נוגע בהם שנאמר הושע ד חבור עצבים אפרים הנח לו. אבל משנחלקו מה נאמר שם י חלק לבם עתה יאשמו. הא גדול השלום ושנוי מחלוקת. גדול השלום שאפילו בשעת מלחמה צריכים שלום

מסכת סוכה דף מה/ב

רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו

רש"י סוכה דף מה/ב

יותם בן עוזיהו - צדיק היה, ועניו יותר משאר מלכים, וזכה בכיבוד אביו, ועליו נאמר בן יכבד אב (מלאכי א), שכל הימים שהיה אביו מצורע והוא היה שופט עם הארץ, כדכתיב (מלכים ב טו), ויותם (בנו) שופט וגו' לא נטל עליו כתר מלכות בחייו, וכל דינין שהיה דן אומרן בשם אביו:

תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין דף נא/א

ר' חוניה בשם ר' לעזר למה נקרא שמו אחז בבתי כניסיות ובבתי מדרשות. למה היה אחז דומה למלך שהיה לו בן ומסרו לפידגוגו והיה מבקש להורגו אמר אם אני הורגו הרי אני מתחייב מיתה אלא הרי אני מושך את מניקתו ממנו ומעצמו הוא מת. כך אמר אחז אם אין גדיים אין תיישים אם אין תיישים אין צאן אם אין צאן אין רועה אם אין רועה אין עולם אם אין עולם כביכול כך היה אחז סבור בדעתו לומר אם אין קטנים אין גדולים אם אין גדולים אין חכמים אם אין חכמים אין נביאים אם אין נביאים אין רוח הקודש אם אין רוח הקודש אין בתי כניסיות ובתי מדרשות כביכול אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל. ר' יעקב בר אבוי בשם ר' אחא מייתי לה מן הדא וחיכיתי לה' המסתר פניו מבית יעקב וקיויתי לו. אין לך שעה קשה בעולם מאותה שעה שאמר לו הקב"ה למשה ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. מאותה השעה וקיויתי לו שאמר לו בסיני כי לא תשכח מפי זרעו. ומה את מועיל הנה אנכי והילד' אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו והלא תלמידיו היו אלא מלמד שהיו חביבין עליו והיה קורא אותם בני.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קד/א

ומפני מה לא מנו את אחז אמר רבי ירמיה בר אבא מפני שמוטל בין שני צדיקים בין יותם לחזקיהו רב יוסף אמר מפני שהיה לו בשת פנים מישעיהו שנאמר ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובס **מאי כובס איכא דאמרי דכבשינהו לאפיה וחלף ואיכא דאמרי אוכלא דקצרי סחף ארישיה**

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף פח/א

רב הונא מאי קראה כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם אמר רבי יהושע בן לוי לא חרבה ארץ ישראל עד שעבדו בה **ז' בתי דינים ע"ז ואלו הן ירבעם בן נבט ובעשא בן אחיה ואחאב בן עמרי ויהוא בן נמשי ופקח בן רמליהו ומנחם בן גדי והושע בן אלה** שנאמר אומללה יולדת השבעה נפחה באה שמשה בעוד יומם בושה וחפרה אמר רבי אמי מאי קראה כי תוליד בנים ובני בנים...

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף פח/א

אמר ליה רב כהנא ורבי אסי לרב כתיב ביה **בהושע בן אלה ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל וכתוב עליו עלה שלמנאסר וגו'** אמר להו אותן פרדסיאות שהושיב ירבעם על הדרכים כדי שלא יעלו ישראל לרגל בא הושע וביטלן ואעפ"כ לא עלו ישראל לרגל אמר הקדוש ברוך הוא אותן שנים שלא עלו ישראל לרגל ילכו בשבי

תנא דבי אליהו זוטא פרק ט

בימי הושע בן אלה מלך ישראל נלכדה הארץ וגלו עשרת השבטים בימיו וכי מה נשתנה הושע בן אלה מכל מלכי ישראל שהיו מלפניו שגלו ישראל בימיו אלא משעמד ירבעם בן נבט עד שבא הושע בן אלה היתה ע"א תלויה ביחיד והיה קשה לפני אביהם שבשמים להגלות רבים מישראל בשביל עון היחיד אבל משבא הושע בן אלה הוא היה עומד ובטל כל המשמרות כולן שהיו עומדין על הדרכים בימי ירבעם שלא יעלו ישראל לרגל לירושלים והיה מכריז ואמר כל מי שהוא רוצה לעלות לרגל לירושלים יבא ויעלה ושמת הקולר מן צוארו ותלאו בצואר הרבים לכן עליו הכתוב אומר (מלכים ב יז) ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו עליו עלה שלמנאסר מלך אשור וגו' ויגל את ישראל אשורה ויושב אותם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי. **מכאן אמרו כל העושה מצוה ואינו גומרה מתחייב בנפשו ובכל אשר לו וקובר את אשתו ואת בניו.** בימי צדקיהו מלך יהודה היה ירמיהו הנביא מתנבא על ישראל מה אם יעשו תשובה ויחזרו למוטב ועמדו ישראל עליו להרגו והשליכו את ירמיהו לבור טיט ואח"כ העלוהו מן הבור טיט ונתנו אותו בחצר המטרה פעמים רבות עמדו עליו ישראל על ירמיהו להרגו והיה ירמיהו מקלל ישראל קללות רבות כל אותה קללה וקללה שהיה ירמיהו מקלל את ישראל הקב"ה היה מתאנח כנגדו שנאמר (ירמיהו יב) כי את רגלים רצת וילאוך וגו' ואז גלו בימי צדקיהו עשרת השבטים וגלו עמהם שבט יהודה ובנימין וגלו עמהם בני ירושלים והיה הקב"ה מבקש לילך עמהן בגלות מיד נתקבצו לפני הקב"ה מלאכי השרת לרצותו ולנחמו ואמרו לפניו רבש"ע כבר יש לך עכו"ם בעולם ואנו אין לנו לא חקר ולא מספר אמר להם הקב"ה למלאכי השרת וכי בשר ודם אני שאני צריך לניחומין אני מכיר בראש ואני מכיר בסוף שכן נאמר בי (ישעיהו מז) ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול ואמלט לכך נאמר (שם כב) על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי אל תאיצו לנחמני על שוד בת עמי

פרקי דרבי אליעזר פרק לו

וכשגלו ישראל ממקומם משומרון לבבל שלח המלך עבדיו והושיבו אותם בשומרון להעלות מס למלכות מה עשה הב"ה שלח בהם את האריות והיו הורגים בהם שלחו ואמרו למלך בבל אדוננו המלך הארץ ששלחנו עליה אינה מקבלת אותנו כי נשארנו מעט מהרבה שלח המלך וקרא לכל זקני ישראל ואמ' להם כל השנים הללו שהייתם בארצכם לא שכלה אתכם חיית השדה ועכשו אינה מקבלת אתכם אמרו לו דבר של עצה אולי ישיב אותם לארצם אמרו לו אדננו המלך הארץ היא אינה מקבלת גוי שאינו נמול אמ' להם תנו שנים מכם וילכו וילמדו תורה ודבר המלך אין להשיב ושלחו וקראו את ר' דוסתאי ואת ר' ינאי ומלו אותם והיו

מלמדים אותם תורה שבכתב נוטריקון ובוכים והגוים האלה היו הולכים בחוקות התורה ובחוקות אלהיהם את ה' היו יראים ואלהיהן היו עובדין

תלמוד ירושלמי מסכת פאה דף ז/ב

ריב"ל מי שאין לו קרקע פטור מן הראייה שנאמר ולא יחמוד איש את ארצו וגו' מעשה באחד שהניח את כריו ובא ומצא אריות סובבים אותו מעשה באחד שהניח בית של תרנגולים ובא ומצא חתולים מקורעים לפניו חד בר נש שביק ביתיה פתיה ואתא ואשכח הכינה כריכה על קרקסוי רבי פינחס משתעי הדין עובדא תרין אחין הוון באשקלון הוון להון מגורין נוכראין אמרין כדין אילין יהודאין סלקין לירושלים אנן נסבין כל מה דאית להון מן דסלקין זימן להם הקב"ה מלאכים נכנסים ויוצאים בדמותן מן דנחתון שלחנן לון מקמן אמרו לון אן הויתם אמרו לון בירושלים אמרו לון ומאן שבקותון בגו ביתא אמרו ולא ב"נ אמרו בריך אלההון דיהודאי דלא שבקון ולא שביק להון:

רבנו בחיי על ויקרא פרק כ פסוק ג

לשמו. וכבר אמרו זה חז"ל במדרש (ברכות לה.) כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזול הקב"ה וכנסת ישראל, שנאמר (משלי כח, כד) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית, ואין אביו אלא הקב"ה ואין אמו אלא כנסת ישראל, וזהו ובפשעיתם שלחה אמכם (ישעיה נ, א). חבר הוא לאיש משחית, חבר הוא לירבעם שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים, על אחת כמה וכמה המקריב למולך פרי בטנו שהוא גורם שתסתלק שכינה מישראל. ואמר למען טמא את מקדשי ולחלל את שם קדשי, כי הוא מטמא כנסת ישראל המקודשת לשמו והוא מחלל שמו הגדול, עד כאן לשון הרב. וביאר לנו מתוך דבריו כי מלת אני ברוב מקומות התורה הוא מדת הדין, ובמקום הזה הוא מדת רחמים לפי שהזכיר פני, ובענין המבול גם כן ואני הנני מביא את המבול (בראשית ו, יז), ובתחילת ורא (שמות ו, ה) וגם אני שמעתי, וכל אחד מבואר ולמד מענינו:

ספר ויקרא פרק כו

(לב) וְהִשְׁמַתִּי אֶת הָאָרֶץ וְשָׂמְמוּ עָלֶיהָ אֵיבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:
(לג) וְאַתְּכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם וְהָרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חָרֵב וְהָיְתָה אֶרְצְכֶם שְׂמָמָה וְעָרֵיכֶם יְהִיוּ חָרְבָה:

על ויקרא פרק כו פסוק לב

(לב) והשמתי אני את הארץ - זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם שתהא שוממה מיושביה:

מדרש רבה במדבר פרשה יד פסקה ב

מי הקדימני ואשלם מדבר באברהם שמעצמו הכיר להקב"ה כמה דכתיב (משלי יד) מדרכיו ישבע סוג לב וגו' מהו מדרכיו ישבע סוג לב ר' אבא בר כהנא אומר סוג לב וגו' שהוא מלא סיגים מדרכיו עתיד להשתבע (שם) ומעליו איש טוב זה היה אברהם שהכיר מעצמו להקב"ה ולא היה אדם שלימד אותו היאך להכיר את המקום אלא הוא מעצמו וזהו אחד מד' בני אדם שמעצמם הכירו להקב"ה איוב הכיר מעצמו להקב"ה מנין שכן הוא אומר (איוב כג) מחקי צפנתי אמרי פיו חזקיהו מלך יהודה אף הוא מעצמו הכיר להקב"ה מנין שכן כתיב עליו (ישעיה ז) חמאה ודבש יאכל לדעתו מאוס ברע ובחור בטוב ומלך המשיח מעצמו הכיר להקב"ה וכן אברהם אמר לו הקב"ה אברהם העליונים והתחתונים שלי הם כמ"ד (איוב מ"א) תחת כל השמים לי הוא ואומר (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה ואתה הודעת שמי בעולם חייד שאני מקנה אותך את העליונים ואת התחתונים שנא' (בראשית יד) ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ הוי מי הקדימני ואשלם למה תחת כל השמים לי

תלמוד בבלי מסכת חולין דף ו/ב

העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבי על ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו חברו עליו אחיו ובית אביו אמרו לו מקום שאבותיך ואבות אבותיך נהגו בו איסור אתה תנהוג בו היתר דרש להן מקרא זה וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחשתן אפשר בא אסא ולא ביערו בא יהושפט ולא ביערו והלא כל עבודה זרה שבעולם אסא ויהושפט אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו אף אני מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו מכאן לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה שאין מזיחין אותו ואמרי לה אין מזניחין אותו ואמרי לה אין מזניחין אותו מאן דאמר מזיחין כדכתיב ולא יזח החשן ומאן דאמר אין מזניחין דכתיב כי לא יזנח לעולם ה' ומאן דאמר מזניחין דתנן משרבו זוחי הלב רבו מחלוקות בישראל

מדרש רבה קהלת פרשה ט פסקה ל

(ג) ד"א טובה חכמה זו חכמתו של חזקיהו מלך יהודה מכלי קרב של סנחריב א"ר לוי שלש גליות הגלה סנחריב פעם ראשונה הגלה שבט ראובן וגד שנייה עשרת השבטים שלישיית בא על יהודה מיד עמד חזקיהו וזינים כלי זיין מבפנים והלבישם לבנים מבחוץ והתקין עצמו לשלשה דברים לתפלה ולדורון ולמלחמה לתפלה דכתיב (ישעיה לז) ויתפלל חזקיהו אל ה' וגו' לדורון דכתיב (מלכים ב' י"ח) בעת ההיא קצץ חזקיהו וגו' ואת האומנות מה הוא האומנות ר' לוי אמר ציפריא ורבנן אמרין שיגמא למלחמה שנא' (ד"ה ב' ל"ב) ויעש שלח לרב ומגינים ונעץ חרב על פתח בהמ"ד ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה תהא החרב הזה עוברת על צוארו (מלכים ב' י"ח) ויבא אליקים בן חלקיהו אשר על הבית ספקלי ושנא הסופר סקווי פטריי ויואח בן אסף המזכיר סביא וחוטא אחד יאבד טובה הרבה זה סנחריב שנא' (דה"ב ל"ב) וישב בבשת פנים וגו' (מלכים ב' י"ט) וימלך אסר חדון בנו תחתיו:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד/א

הקדוש ברוך הוא יבא חזקיהו שיש לו שמונה שמות ויפרע מסנחריב שיש לו שמונה שמות חזקיהו דכתיב כי ילד יולד לנו בן ניתן לנו ותהי המשרה על שכמו ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום והאיכא חזקיהו שחזקו יד דבר אחר חזקיהו שחזקו את ישראל לאביהם שבשמים סנחריב דכתיב ביה תגלת פלאסר פלאסר שלמנאסר פול סרגון (סרגין) אסנפר רבא ויקרא והאיכא סנחריב שסיחתו ריב דבר אחר שסח וניחר דברים כלפי מעלה אמר רבי יוחנן מפני מה זכה אותו רשע לקרותו אסנפר רבא ויקרא מפני שלא סיפר בגנותה של ארץ ישראל שנאמר עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם רב ושמואל חד אמר מלך פקח היה וחד אמר מלך טיפש היה למאן דאמר מלך פקח היה אי אמינא להו עדיפא מארעייכו אמרו קא משקרת ומאן דאמר מלך טיפש היה אם כן מאי רבותיה להיכא אגלי להו מר זוטרא אמר לאפריקי ורבי חנינא אמר להרי סלוג אבל ישראל ספרו בגנותה של ארץ ישראל כי מטו שוש אמרי שוויא כי ארעין כי מטו עלמין אמרו כעלמין כי מטו שוש תרי אמרי על חד תרין ותחת כבודו [יקד] יקוד כיקוד אש אמר רבי יוחנן תחת כבודו ולא כבודו ממש כי הא דרבי יוחנן קרי ליה למאני מכבודותי רבי אלעזר אמר תחת כבודו ממש כשריפת בני אהרן מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה פרעה שחירף בעצמו נפרע הקדוש ברוך הוא ממנו בעצמו סנחריב שחירף

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כו/א

הכא קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין אמר רבי יוחנן דא עקא כי אתו לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה קרי לן רועי בקר ולא אמר ליה מר ולא מידי אמר להו ואי קרי לכו רועי צאן מאי אמינא ליה מאי קשר רשעים שנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיהו הוה דריש בתד סר רבוותא כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיהו וסיעתו לא השלימו שנאמר כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר הוה קא מסתפי חזקיהו אמר דילמא חס ושלום נטיה דעתיה דקודשא בריך הוא בתר רובא כיון דרובא מימסרי אינהו נמי מימסרי בא נביא ואמר לו לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר כלומר קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין הלך לחצוב לו קבר בקברי בית דוד בא נביא ואמר לו מה לך פה ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר אמר רב טלטולא דגברא קשי מדאיתתא ועטך עטה אמר רבי יוסי ברבי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת

כתיב הכא ועטך עטה וכתיב התם ועל שפם יעטה צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידיים וגו' תנא הוא ביקש קלון בית אדניו לפיכך נהפך כבודו לקלון כי הוה נפיק איהו אתא גבריאל אחדיה לדשא באפי משרייתיה אמרו ליה משירייתך היכא אמר הדרו בי אמרו ליה אם כן אחוכי קא מחייכת בן נקבוהו בעקביו ותלאוהו בזנבי סוסיהם והיו מגררין אותו על הקוצים ועל הברקנין אמר רבי אלעזר שבנא בעל הנאה היה כתיב הכא לך בא אל הסוכן הזה וכתיב התם ותהי לו סוכנת (ואומר) כי השתות יהרסון צדיק מה פעל רב יהודה ורב עינא חד אמר אילו חזקיה וסיעתו נהרסים צדיק מה פעל וחד אמר אילו בית המקדש יהרס צדיק מה פעל ועולא אמר אילו מחשבותיו של אותו רשע אינן נהרסות צדיק מה פעל בשלמא למאן דאמר אילו מחשבותיו של אותו רשע היינו דכתיב כי השתות יהרסון ולמאן דאמר בית המקדש נמי דתנן אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתייה היתה נקראת אלא למאן דאמר חזקיה וסיעתו היכא אשכחן צדיקי דאיקרו שתות דכתיב כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל ואיבעית אימא מהכא הפליא עצה הגדיל תושיה

עין יעקב על מסכת ברכות אות (נא)

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְעֵבִיד. אָמַר לֵיהּ, הַשְׁתָּא, הֵב לִי בְרִתְךָ, אֶפְשָׁר דְּגִרְמָא זְכוּתָא דִּידִי וְדִידְךָ, וְנִפְקִי מִנְּאִי בְּגִין דְּמַעְלִי. אָמַר לֵיהּ, כְּבֵר נִגְזְרָה עֲלֶיךָ גְזֵרָה. אָמַר לֵיהּ, בְּן אֲמוּנָא, פְּלֵה נְבוֹאֲתְךָ וְצֵא! כִּד מְקַבְּלִי מִבֵּית אָבִי אָבָא, אֶפְלוּ חֲרֵב חֲדָה מִנְּחַת עַל צְוָארוּ שְׁל אָדָם, אַל יִמְנַע עֲצָמוּ מִן הֶרְחָמִים. אִיתְּמַר נְמִי, רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאֲמַרֵי תַרְוֵייהוּ, אֶפְלוּ חֲרֵב חֲדָה מִנְּחַת עַל צְוָארוּ שְׁל אָדָם, אַל יִמְנַע עֲצָמוּ מִן הֶרְחָמִים. שְׁנַאֲמַר, (איוב יג) "הֲזֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֵיחָל". לְסוּף יְהֵב לֵיהּ בְּרִיתָהּ. נִפְקַ מִיְנִיָּה מְנַשָּׁה וְרַבְשֶׁקָה. יוֹמָא חֲדָא רְכִיבִינְהוּ אַכְתַּפִּיָּה לְאֲמִטוּיִינְהוּ לְבִי מְדַרְשָׁא. אָמַר חַד מִיְנִיָּהוּ, חֲזִי רִישָׁא דְּאָבָא, לְמַטְוֵי בֵּיה גְלֻדְאֵנִי. וְחַד אָמַר, חֲזִי רִישָׁא דְּאָבָא, לְקַרְוֵי עֲלֵיהּ קְרַבְנָא לְעִבּוּדָת כּוֹכְבִים, וְחַבְטֵינְהוּ בְּאַרְעָא. מְנַשָּׁה חֲזֵה, וְרַבְשֶׁקָה מַת. קַרְוֵי אֲנַפְשִׁיָּה, (ישעיה לב) "וְכָלִי, כְּלִי רַעִים":

ילקוט שמעוני מלכים ב - פרק יט - רמז רמא

ויצא מלאך ה' וידך במחנה אשור. במה הכם, ר' אליעזר אומר ביד הכם שנאמר וירא ישראל את היד הגדולה היא היד שעתידיה ליפרע מסנחריב הרשע. ר' אלעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אמר לו הקב"ה לגבריאל כלום מגלך נטושה אמר לפניו רבש"ע כבר היא נטושה ועומדת מששת ימי בראשית שנאמר מפני חרבות נדרו (עמים) מפני חרב נטושה. א"ר שמוען בן יוחאי אותו הזמן זמן בשול פירות היה אמר לו הקב"ה לגבריאל כשאתה יוצא לבשל את הפירות הזקק להם שנאמר מדי עברו יקח אתכם כי בבקר בבקר יעבור ביום ובלילה. אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי אגב ארחך לבעל דבבך אשתמע, ויש מפרשים בחוטמו נשף להם ומתו שנאמר וגם נשף בהם ויבשו. ר' ירמיה בר אבא אמר כפי ספק להם שנאמר וגם אנכי אכה כפי אל כפי, ר' יצחק אמר אזנים גלה להם ושמעו שירה מפי החיות ומתו שנאמר מקול המון נדרו עמים מרוממותיך נפצו גוים... סנחריב ושני בניו שנאמר ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר שבניו הכוהו בחרב, ר' אליעזר אומר ששה שכן דרכו של נער להיות שורט שריטה. הציץ רבשקה על החומה ושמע שהיו קוראין את ההלל ואמר לסנחריב חזור לאחוריך כי נסים נעשים להם בזה הלילה והיה מבה את הדבר שנאמר ינופף ידו הר בת ציון:

מדרש רבה בראשית פרשה יט פסקה יא

(יא) ויאמר האדם וגו' ד' הן שהקיש הקב"ה על קנקנו ומצאן קנקנין של מימי רגלים ואלו הן אדם וקין ובלעם וחזקיהו אדם שנאמר ויאמר האדם האשה קין (שם ד) ויאמר ה' לקין אי הבל וגו' ויאמר לא ידעתי בלעם הרשע שנאמר (במדבר כב) מי האנשים האלה עמך ויאמר בלעם אל האלהים וגו' חזקיהו (ישעיה לט) מה אמרו האנשים האלה וגו' אבל יחזקאל מצאו בקי מכולם שנאמר (יחזקאל לו) בן אדם התחיינה העצמות האלה ויאמר ה' אלהים אתה ידעת א"ר חנינא בר פפא לצפור שהיתה נתונה ביד צייד פגע בא' א"ל זו שבידי מה היא חיה או מתה א"ל אי בעית חיה אי בעית מתה כך בן אדם התחיינה העצמות האלה ויאמר ה' אלהים אתה ידעת:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צה/ב

רבי יוחנן אמר חמשה סנחריב ושני בניו נבוכדנצר ונבזור אדן נבזור אדן גמרא נבוכדנצר דכתיב ורוה דרביעאה דמי לבר אלהין ואי לאו דחזייה מנא הוה ידע סנחריב ושני בניו דכתיב ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב אמר רבי אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו דכתיב ביום ההוא יגלח ה' בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה אתא קודשא בריך הוא ואדמי ליה כגברא סבא אמר ליה כי אזלת לגבי מלכי מזרח ומערב דאייתיתניהו ולבנייהו וקטליתניהו מאי אמרת להו אמר להו [ליה] ההוא גברא בההוא פחדא נמי יתיב אמר ליה היכי נעביד אמר ליה זיל ושני נפשך במאי אישני אמר ליה זיל אייתי לי מספרא ואיגזיך אנא מהיכא אייתי אמר ליה עול לההוא ביתא ואייתי אזל אשכחניהו אתו מלאכי שרת ואידמו ליה כגברי והוון קא טחני קשייתא אמר להו הבו לי מספרא אמרו ליה טחון חד גריוא דקשייתא וניתן לך טחון חד גריוא דקשייתא ויהבו ליה מספרתא עד דאתא איחשך אמר ליה זיל אייתי נורא אזל ואייתי נורא בהדי דקא נפח ליה אתלי ביה נורא בדיקניה אזל גזייה לרישיה ודיקניה אמרו היינו דכתיב וגם את הזקן תספה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי גרירתיה לארמאה שפיר ליה איתלי ליה נורא בדיקניה ולא שבעת חוכא מיניה אזל אשכח דפא מתיבותא דנח אמר היינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא אמר אי אזיל ההוא גברא ומצלח מקרב להו לתרין בנוהי קמד שמעו בנוהי וקטלוהו היינו דכתיב ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב וגו' ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכס וגו' אמר רבי יוחנן אותו מלאך שנודמן לו לאברהם לילה שמו שנאמר והלילה אמר הורה גבר ורבי יצחק נפחא אמר שעשה עמו מעשה לילה שנאמר מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא אמר ריש לקיש טבא דנפחא מדבר נפחא וירדף עד דן אמר רבי יוחנן כיון שבא אותו צדיק עד דן תשש כחו ראה בני בניו שעתידין לעבוד עבודה זרה בדין שנאמר וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדין ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לדין שנאמר מדין נשמע נחרת סוסי

רש"י סנהדרין דף צו/א

אשני נפשך - שנה עצמך כדי שלא יכירוך:

ואגזיך אנא - אני אגלחך:

קשייתא - גרעיני תמרים:

טחון - אלו גרעינין, וניתן לך מספרים, והיינו דכתיב בתער השכירה על שם שטרח נתנו לו תער לגלח, ואיזהו שכר נתנו לו בעברי נהר, דברים שדרכן לעשות על ידי נהר, דהיינו טחינת ריחים:

וגם הזקן תספה - דלא כתיב גלוח אלא אראש, אבל אזקן כתיב תספה לשון כלוי על ידי אור, שכלתה לגמרי: גרירתיה לארמאה ושפר באפיה - אם אתה מחרך את הארמאי והוטב בעיניו) הבער לו אש בזקנו, ולא שבעת חוכא מיניה:

בית נסרך אלהיו - לשון נסר, שהשתחוה לנסר ועשאו אלוה:

היינו דכתיב ויהי הוא משתחוה - משמע מפני שמשתחוה לשם הכוהו:

תנא דבי אליהו רבה פרק ח

מכאן אמרו לא יתגאה אדם מד"ת ולא יתגרה עליהם שמא עוקרין אותו מן העולם שכן מצינו ביחזקיהו המלך שהתגאה בד"ת והתגרה עליהן ובקשו לעוקרו מן העולם בשעה שאלהים בשמים הודיעו לחזקיהו שירפא אותו בשכר תפלתו ודמעתו ויעלה ביום השלישי בית ה' שאל חזקיהו אות שנאמר מה אתה ירפא ה' לי ושינה לו הקב"ה מעשה שמים וכששינה לו מעשה שמים גבה דעתו עליו ואכל עם העכו"ם ובשביל שאכל עם עכו"ם והראה להם את הארון וגילה להם סוד העליונים, נתן לו מנשה

ברייתא דסדר עולם רבה פרק כג

מלאכיך וגו' אני קרתי וגו' ויהי בלילה ההוא וגו' (שם י"ט). וכולן מלכים קשורי כתרים בראשיהן לפני מפתחו של סנחריב חלה חזקיהו ג' ימים ר' יוסי אומר יום ג' לחליו של חזקיהו היתה מפתחו של סנחריב ועמדה לו חמה כשם שעמדה לו לאחז שנא' (ישעיה ל"א) הנני משיב את צל המעלות וגו' בו ביום נסע סנחריב עשר

מסעות בא על עיית וגו' עברו מעברה נדה מדמנה וגו' צהלי קולך וגו' עוד היום בנוב לעמוד (שם י'). שתמצא אומר בו ביום נסע עשר מסעות. באחת עשרה ביובל בשנה הרביעית בשבוע עלה שנחרב וכן הוא אומר (שם ל"ז) וזה לך האות אכול השנה ספיח וגו' שעלה בפרס לפסח ולא יכלו לזרוע ואכלו ספיחים ובשנה השנית שחיס שגדעו הלגיונות האילנות ובשנה הרביעית זרעו וקצרו וגו' (שם) מלמד שלא נשתתיר בשבוע אלא שנה אחת. לאחר מפלתו של שנחרב עמד חזקיה ופטר את האוכלוסים שבאו עמו בקולרין וקבלו עליהם מלכות שמים לקיים מה שנאמר (שם י"ט) ביום ההוא יהיו חמש ערים מדברות שפת כנען וגו' הלכו ובנו מזבח והיו מקריבין עליו עולות לשם שמים שנא' (שם ביום ההוא יהיה מזבח לה' וגו' והיו מתפללין ומשתחוין אל ירושלים שנא' (שם מ"ה) אליך ישתחוו ואליך יתפללו. קודם ביאתו של שנחרב סתם חזקיה את מימי גיחון שנא' (דה"ב ל"ב) ויועץ עם וגו' הוא חזקיה סתם את מוצא וגו' בן כ"ח שנה חזקיה במלכו וגו' (מלכים ב' י"ח):

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צה/א

מאי עוד היום בנוב לעמוד אמר רב הונא אותו היום נשתתיר מעונה של נוב אמרי ליה כלדאי אי אזלת האידנא יכלת לה ואי לא לא יכלת לה אורחא דבעא לסגויי בעשרה יומא סגא בחד יומא כי מטו לירושלם שדי ליה ביסתרקי עד דסליק ויתבי מעילוי שורה עד דחזויה לכולה ירושלם כי חזייה איזוטר בעיניה אמר הלא דא היא קרתא דירושלם דעלה ארגישית כל משיריתי ועלה כבשית כל מדינתא הלא היא זעירא וחלשא מכל כרכי עממיא דכבשית בתקוף ידי עלה וקם ומניד ברישיה מוביל ומייתי בידיה על טור בית מקדשא דבציון ועל עזרתא דבירושלם אמרי נישדי ביה ידא האידנא אמר להו תמהיתו למחר אייתי לי כל חד וחד מינייכו גולמו הרג מיניה מיד ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי **בת דינא בטל דינא**

ספר חדושי אגדות חלק שלישי עמוד קצד - מסכת סנהדרין

נשתתיר מעונה של נוב וכו'. פירוש כי הרגו כהני נוב והיו מבטלים עבודת בית אלקינו, וענין זה נשתתיר שכמעט נחרב ירושלי' ושם בית אלקינו. כי כאשר הרגו נוב עיר הכהנים נראה שיש צד בחינה בישראל שאין דביקים כ"כ בבית אלקינו, ומשום כך היה ראוי שיהיה נחרב ח"ו בית אלקינו ולכך אמר שאותו יום נשאר מעונה של נוב:

ילקוט שמעוני ישעיהו - פרק י - המשך רמז תטו

עוד היום בנוב לעמוד. אמר רבי הונא אותו היום נשתתיר (על) מעון נוב, אמרי ליה כלדאי אי אזלת האידנא יכלת להו ואי לא לא יכלת להו, מה עבד אורחא דבעי לסגויי בעשרה יומין סגא בחר יומא. מאי ינופף ידו הר בית ציון כי מטא לירושלים שדו ליה בסתרקי סליק ויתבי (חזי'א) עילוי שורא עד דחזא לכולה ירושלם כי חזייה איזוטר בעיניו אמר עד כאן יומא רב וסגי'א עדן ליה למיעל. (הא) שנחריב מלכא דאתור וקם בנוב קרית כהניא לקבל שורא דירושלם) ענה ואמר לחילוותיה הלא דא היא קרתא דירושלם ועלה ארגישית כל משרייתי ועלה כנשית כל מדינתא הלא דא היא זעירא וחלשא מכל כרכי עממיא דכבשית בתקוף ידי, קם מניד ברישיה ומוביל ומייתי בידיה על טור בית מקדשא דבציון ועל עזרתא דירושלם, אמרו ליה נשדי ביה ירא האידנא אמר להו האידנא ניח לכו דאתיתו מארעא רחיקא ביתו השתא למחר כל חד מינייכו ליתי לי (טינא לחתמא גולמי ונרגמוניה ונשדי ביה) [גולמהרג מיניה] מיד ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו', אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי בת דינא בטל דינא:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד/ב

מאי קאמר חלף דקץ עמא הדין במלכותא דבית דוד דמדבר להון בנייה כמי שילוחא דנגדין בנייה ואיתרעיוו ברצין ובר רמליה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב מארת ה' בבית רשע ונהו צדיקים יבורך מארת ה' בבית רשע זה פקח בן רמליהו שהיה אוכל ארבעים סאה גוזלות בקינוח סעודה ונהו צדיקים יבורך זה חזקיה מלך יהודה שהיה אוכל ליטרא ירק בסעודה ולכן הנה ה' מעלה עליהם את מי הנהר העצומים והרבים את מלך אשור וכתבי וחלף ביהודה שטף ועבר עד צואר יגיע אלא מאי טעמא איעניש נביא אעשרת השבטים איתנבי איהו יהיב דעתיה על כולה ירושלים בא נביא ואמר ליה כי לא מועף לאשר מוצק לה אמר רבי

אלעזר בר ברכיה אין נמסר עם עייף בתורה ביד מי המציק לו מאי כעת הראשון הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגוים לא כראשונים שהקלו מעליהם עול תורה אבל אחרונים שהכבידו עליהן עול תורה וראויין הללו לעשות להם נס כעוברי הים וכדורכי הירדן אם חוזר בו מוטב ואם לאו אני אעשה לו גליל בגוים אחרי הדברים והאמת האלה בא סנחריב מלך אשור ויבא ביהודה ויחן על הערים הבצורות ויאמר לבקעם אליו האי רישנא להאי פרדשנא אחרי הדברים והאמת (אחר מאי) [מאי אחר] אמר רבינא לאחר שקפץ הקדוש ברוך הוא ונשבע ואמר אי אמינא ליה לחזקיה מייתניא ליה לסנחריב ומסרנא ליה בידך השתא אמר לא הוא בעינא ולא ביעתותיה בעינא מיד קפץ הקדוש ברוך הוא ונשבע דמייתניא ליה שנאמר נשבע ה' צבאות לאמר אם לא כאשר דמיתי כן היתה וכאשר יעצתי היא תקום לשבור אשור בארצי ועל הרי אבוסנו וסר מעליהם עולו וסבלו מעל שכמו יסור אמר רבי יוחנן אמר הקדוש ברוך הוא יבא סנחריב וסיעתו ויעשה אבוס לחזקיה ולסיעתו והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמד ועולו מעל צוארך וחובל עול מפני שמן אמר רבי יצחק נפחא חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות מה עשה נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף מט/ב

שמעון בן עזאי אומר מצאתי מגלת יוחסין בירושלים וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש וכתוב בה משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי וכתוב בה מנשה הרג את ישעיה אמר רבא מידן דייניה וקטליה אמר ליה משה רבך אמר כי לא יראני האדם וחי ואת אמרת ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא משה רבך אמר מי כה' אלהינו בכל קראנו אליו ואת אמרת דרשו ה' בהמצאו משה רבך אמר את מספר ימך אמלא ואת אמרת והוספתי על ימך חמש עשרה שנה אמר ישעיה ידענא ביה דלא מקבל מה דאימא ליה ואי אימא ליה אישוייה מזיד אמר שם איבלע בארזא אתיוה לארזא ונסרוה כי מטא להדי פומא נח נפשיה משום דאמר ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב מכל מקום קשו קראי אהדדי ואראה את ה' כדתניא כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה דרשו ה' בהמצאו הא ביחיד הא בצבור ויחיד אימת אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים את מספר ימך אמלא תנאי היא דתניא את מספר ימך אמלא אלו שני דורות זכה משלימין לו לא זכה פוחתין לו דברי ר' עקיבא וחכמים אומרים זכה מוסיפים לו לא זכה פוחתין לו אמרו לו לרבי עקיבא הרי הוא אומר והוספתי על ימך חמש עשרה שנה אמר להם משלו הוסיפו לו תדע שהרי נביא עומד ומתנבא הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ועדיין לא נולד מנשה ורבנן מי כתיב מחזקיה לבית דוד כתיב אי מחזקיה נולד אי מאינש אחרנא:

רש"י יבמות דף נ/א

שני דורות - שנים שפוסקין לאדם בשעת לידתו:

זכה מוסיפין לו - והאי אמלא לשון תוספת הוא:

משלו הוסיפו לו - אלא שמתחלה היו רוצים לפחות משניו:

תדע - שמתחלה כשנולד נפסקו לו כל אותו תוספת:

שהרי נביא נתנבא - בימי ירבעם שנים הרבה קודם הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ובשעת חליו של חזקיה עדיין לא נולד מנשה שממנו יצא יאשיהו הוי אומר בשעת חליו גזרו לפחות משניו וכשזכה השלימו לו:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קב/ב

רב אשי אוקי אשלשה מלכים אמר למחר נפתח בחברין אתא מנשה איתחזי ליה בחלמיה אמר חברך וחברי דאבוד קרית לן מהיכא בעית למישרא המוציא אמר ליה לא ידענא אמר ליה מהיכא דבעית למישרא המוציא לא גמירת וחברך קרית לן אמר ליה אגמריה לי ולמחר דרישנא ליה משמד בפירקא אמר ליה מהיכא דקרים בישולא אמר ליה מאחר דחכימתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודת כוכבים אמר ליה אי הות התם הות נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי למחר אמר להו לרבנן נפתח ברבוותא

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קג/ב

תנו רבנן מנשה היה שונה חמשים וחמשה פנים בתורת כהנים כנגד שני מלכותו אחאב שמנים וחמשה ירבעם מאה ושלושה תניא היה רבי מאיר אומר אבשלום אין לו חלק לעולם הבא שנאמר ויכו את אבשלום וימיתוהו ויכוהו בעולם הזה וימיתוהו לעולם הבא תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר אחז ואחזיה וכל מלכי ישראל שכתוב בהן ויעש הרע בעיני ה' לא חיין ולא נידונין וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיא את יהודה לעשות הרע בעיני ה' הכא תרגימו שהרג ישעיה במערבא אמרי שעשה צלם משאוי אלף בני אדם ובכל יום ויום הורג (את) כולם כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה שקולה נשמה של צדיק אחד כנגד כל העולם כולו כמאן דאמר ישעיה הרג כתיב פסל וכתוב פסילים אמר רבי יוחנן בתחלה עשה לו פרצוף אחד ולבסוף עשה לו ארבעה פרצופים כדי שתראה שכינה ותכעוס אחז העמידו בעלייה שנאמר ואת המזבח את אשר על הגג עליית אחז וגו' מנשה העמידו בהיכל שנאמר וישם את פסל האשרה אשר עשה בבית אשר אמר ה' אל דוד ואל שלמה [בנו] בבית הזה ובירושלים אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את שמי לעולם אמון הכניסו לבית קדשי הקדשים שנאמר כי קצר המצע מהשתרע והמסכה צרה כהתכנס מאי כי קצר המצע מהשתרע אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן [כי] קצר המצע זה מלהשתרר עליו שני רעים כאחד מאי והמסכה צרה וגו' אמר רבי שמואל בר נחמני רבי יונתן כי הוה מטי להאי קרא הוה קא בכי מי שכתב בו כונס כנד מי היס תעשה לו מסכה צרה [אחז בטל את העבודה] וחתם את התורה שנאמר צור תעודה חתום תורה בלמודי מנשה קדר את האזכרות והרס את המזבח אמון [שרף את התורה] והעלה שממית על גבי המזבח אחז התיר את הערוה מנשה בא על אחוזתו אמון בא על אמו שנאמר כי הוא אמון הרבה אשמה רבי יוחנן ורבי אלעזר חד אמר ששרף את התורה וחד אמר שבא על אמו אמרה לו אמו כלום יש לך הנאה ממקום שיצאת ממנו אמר לה כלום אני עושה אלא להכעיס את בוראי כי אתא יהויקים אמר קמאי לא ידעי לארגוזי כלום אנו צריכין אלא לאורו יש לנו זהב פרויים שאנו משתמשין בו יטול אורו אמרו לו והלא כסף וזהב שלו הוא שנאמר לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות אמר להם כבר נתנו לנו שנאמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני האדם אמר ליה רבא לרבה בר מרי מפני מה לא מנו את יהויקים משום דכתיב ביה ויתר דברי יהויקים ותועבותיו אשר עשה והנמצא עליו מאי והנמצא עליו רבי יוחנן ורבי אלעזר חד אמר שחקק שם עבודת כוכבים על אמתו וחד אמר שחקק שם שמים על אמתו אמר ליה במלכים לא שמעתי בהדיוטות שמעתי מפני מה לא מנו את מיכה מפני שפתו מצויה לעוברי דרכים שנאמר כל העובר ושב אל הלויים ועבר בים צרה והכה בים גלים אמר רבי יוחנן זה פסלו של מיכה תניא רבי נתן אומר מגרב לשילה שלשה מילין והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה בקשו מלאכי השרת לדחפו אמר להן הקדוש ברוך הוא הניחו לו שפתו מצויה לעוברי דרכים ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה אמר להן הקדוש ברוך הוא בכבודי לא מחיתם על כבודו של בשר ודם מחי

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קג/א

אמר רבי יוחנן כל האומר מנשה אין לו חלק לעולם הבא מרפה ידיהן של בעלי תשובה דתני תנא קמיה דרבי יוחנן מנשה עשה תשובה [לשליש] [שלושים] [שלושים] ושלוש שנים דכתיב בן שנים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים ויעש [הרע] [אשרה] כאשר עשה אחאב מלך ישראל כמה מלך אחאב עשרין ותרתין שנים מנשה כמה מלך חמשים וחמש דל מינייהו עשרים ותרתין פשו להו תלתין ותלת אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מאי דכתיב וישמע אליו ויחתר לו ויעתר לו מיבעי ליה מלמד שעשה לו הקדוש ברוך הוא כמין מחתרת ברקיע כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין

תו"ט על מסכת תענית פרק ד משנה ו

העמיד צלם בהיכל - כתב הר"ב בירושלמי חד אמר צלם של מנשה וכו'. וחילוף גירסאות איכא ביניהו. דלמ"ד מנשה גורס והועמד. ולמאן דאמר אפוסטמוס גורס והעמיד. וצלם מנשה כתב רש"י כדמפורש בתרגום ירושלמי בפ' השמים כסאי וגו' (ישעיה ס"ו):

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף טו/א

ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקנינות חזקיה וסיעתו כתבו (ימש"ק סימן) ישעיה משלי שיר השירים וקהלת אנשי כנסת הגדולה כתבו (קנד"ג סימן) יחזקאל ושנים עשר דניאל ומגילת אסתר עזרא כתב ספרו ויחס של דברי הימים עד לו

ספר נצח ישראל - פרק מג

ובפרק חלק (סנהדרין צד.) "למרבה המשרה ולשלום אין קץ וגו'" (ישעיה ט, ו), אמר רבי תנחום, דרש רבי שמעון בר קפרא בציפורי, מפני מה כל מ"ם שבאמצע התיבה פתוחה, וזה סתומה. בקש הקב"ה לעשות חזקיה משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך, לא עשית אותו משיח, חזקיה שעשית לו כל הניסים הללו, ולא אמר לפניך שירה, תעשה אותו משיח. מיד פתחה הארץ ואמרה, רבוננו של עולם, אני אומרת לפניך שירה תחת צדיק זה, ועשהו משיח. פתחה ואמרה שירה לפניו, שנאמר (ישעיה כד, טז) "מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק וגו'". אמר שר העולם לפני הקב"ה, עשה צביונו לצדיק זה. יצאת בת קול ואמרה (שם) "רזי לי רזי לי". אמר נביא (שם) "אוי לי", עד מתי, יצאת בת קול ואמרה עד "בוגדים בגדו וכבגד בוגדים בגדו" (שם). ואמר רבא ואיתימא אמר רבי יצחק, עד דאתי בזוזי, ובזוזי דבזוזי, עד כאן:

דברים אלו קשים להבין, דבשביל שלא אמר שירה יחזקיה, לא יעשה אותו משיח, דמה ענין שירה למשיח. ועוד, דמה ענין שאמרה הארץ שירה בשבילו. דע, שהיה לחזקיה ענין שראוי להיות משיח, מפני שבא עליו סנחריב (מ"ב יח, יז), שהיה מבלבל כל האומות, והביאם על יחזקיה למלחמה, כמו שלעתיד שיהיה גוג ומגוג מבלבל כל האומות, ויביאם על המלך המשיח. ואין ענין משיח רק שיהיה מבטל כח האומות, אחרי שהם יבואו עליו לבטל אותו. ולפיכך ראוי שיהיה נעשה יחזקיה משיח. וכאשר נעשה לו הנס, היה ראוי שיאמר יחזקיה שירה. כי הנס הוא מורה כי הנהגת העולם שלא בטבע, וזהו שלימת העולם כאשר הוא יוצא מן הטבע, ונוהג בהנהגה בלתי טבעי. והאדם כאשר הוא בשלימות הגמור, אז נותן שירה ושבח למי שממנו השלימות. והפך זה הוא האבל, שהגיע לו ההפך, שהוא ההעדר והמיתה, הוא יושב ודומם, ולא יפתח את פיו. אבל כאשר הוא בשלימות, והוא בפעל הגמור, אז מוציא גם כן הדבר אל הפעל, ונותן שירה ושבח אל השם יתברך, שממנו ההשלמה:

ויחזקיה אף על גב שהיה צדיק, לא היה שלימותו בפעל, ולכך לא אמר שירה. כי השירה, שהוא מוציא אל הפעל השיר הזה, מצד כי האדם שנותן השירה הוא בפעל גם כן, ולכך מוציא השירה אל הפעל. ולכך אין ראוי שיהיה משיח, כי אין המשיח רק שהכל יהיה בפעל השלימות, ומפני שלא אמר יחזקיה שירה מורה שאינו בפעל השלימות. כי כבר אמרנו שאין הצדיקים כלם הם במעלה אחת, כי יש לפעמים לאחד מעלה עליונה, כמו שהיה ליחזקיה, מכל מקום אפשר שיהיה חסרון במעלתו במה ומצד אשר מעלתו אינו בשלימות, הוא בכח בלבד, ואינו בפעל מצד החסרון. וחזקיה לא היה לו המעלה זאת שיהיה בפעל, ולכך לא אמר שירה. ומפני כך המ"ם של "למרבה המשרה" (ישעיה ט, ו) סתומה, להעיד על מעלת חזקיה, כי כח שלו סתום, ואינו נמצא בפעל השלימות, ובשביל זה לא היה מוכן לשירה. ומפני כך אינו גם כן מוכן להיות משיח, שעל ידו הכל בשלימות בפעל:

ולכך השירות אשר הם אצל דוד, כולם לשון נקיבה. ואף שירות משה כתיב (שמות טו, א) "השירה הזאת", בלשון נקיבה. אבל לעתיד נאמר (תהלים צח, א)

יחזקיה משיח. וכאשר נעשה לו הנס, היה ראוי שיאמר יחזקיה שירה. כי הנס הוא מורה כי הנהגת העולם שלא בטבע, וזהו שלימת העולם כאשר הוא יוצא מן

"שירו לה' שיר חדש". כי הזכר הוא יותר במעלת השלימות מן הנקיבה, והוא יותר בפעל מן הנקיבה. ומכל שכן שלא אמר יחזקיה כלל שירה, שאין ראוי שיהיה על ידו העולם בפעל השלימות כמו שיהיה לימות המשיח. ואין הפירוש שלא רצה לומר שירה, שאין הדבר כך, רק היו באותו דור יודעים שאין ראויים לומר שירה מטעם אשר התבאר, כי אין ראוי שיהיה העולם בשלימות ובפעל על ידי יחזקיה. ואם לא כן, דבר קטן הוא שיאמר שירה:

וכן הא דאמר שם (סנהדרין צד.) כיוצא בדבר אתה אומר "ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו'" (שמות יח, י), תנא משום רבי פפיס, גנאי למשה רבינו שלא אמר "ברוך" עד שבא יתרו ואמר "ברוך", עד

כאן. ואין הפירוש שלא היו רוצים לומר "ברוך". כי הפירוש הוא שידעו שאין ראוי לומר "ברוך", כי לשון 'ברכה' הוא על הברכה שהעולם מקבל. ולא היו הם דבקים במדת הברכה, שהרי אין כאן ברכה להם, רק היציאה מסבלותם, ואין זה תוספות ברכה להם כלל. ולפיכך לא אמרו "ברוך". אבל יתרו שלא היה בצרה, והיה אוהב את ישראל, ובא אליהם להיות אתם, ונתוסף יתרו על ישראל, היה זה נחשב ברכה. ולפיכך אמר יתרו "ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו'". אבל למשה וישראל שהיו במצרים בסבלות קשה, ולא היה כאן תוספות ברכה, לא היה אפשר לומר "ברוך". וכן מה שלא אמרו שירה יחזקיהו וסייעתו, שלא היה מעלה זאת ליחזקיהו. ואין להקשות, אם כן מה גנאי היה למשה, כיון שלא היה ראוי להם לומר ברוך. מכל מקום נחשב זה קצת גנאי, שלא נמצא מדה זאת אצלם, ודבר זה ענין נפלא כאשר תבין:

ואז אמרה הארץ, מה מעכב שלא יהיה יחזקיהו משיח - מפני שלא אמר שירה, שזה מורה שאין שלימתו בפעל, הנה אני אומר שירה בשביל הצדיק. וזה כי האדם מצד שיש לו נשמה מן העליונים, אין שלימתו בפעל מה שראוי לה. אבל הארץ היא מן התחתונים, ושלימות הארץ כאשר יש צדיק בארץ, כמו יחזקיהו שעשה הקב"ה לו נס. לכך אמרה הארץ שהיא תאמר שירה בשביל הצדיק. כי בודאי כאשר אין צדיק בארץ, אין הארץ גם כן בשלימות, כי "הארץ נתן לבני אדם" (תהלים קטו, טז). וכאשר בני אדם שעליה הם חסרים, אין הארץ בפעל השלימות. אבל יחזקיהו שהוא צדיק, ועשה לו הקב"ה נס, ועל כל פנים מצד מה היה הוא בשלימות, ולכך הארץ שהוא מן התחתונים, ושלימות התחתונים אין צריך כל כך, לכך אמרה הארץ שהיא תאמר שירה בשביל יחזקיהו. אף על גב כי יחזקיהו עצמו - מצד שהאדם נשמתו מן העליונים - לא היה בשלימות, ומצד הזה אין כאן שירה, מכל מקום השירה היא מן הארץ שהוא מן התחתונים, והאדם נברא גם כן מן התחתונים (בראשית ב, ז), והוא על הארץ, ומצד זה יש כאן שירה:

ואמר שר העולם, שלפי סדר העולם ראוי שיהיה נעשה יחזקיהו משיח. ויצאת בת קול ואמרה 'רזי לי רזי לי', שאין הדבר כך, רק שמדריגת המשיח הוא נסתר ונעלם מן עולם הזה, ולכך 'רזי לי רזי לי וכו''. וקאמר עד דאתו בזווי ובזווי דבזווי. ופירושו, יבזו מלכות בבל את ישראל, ומלכות פרס יבזו את בבל, ומלכות יון יבזו את מלכות פרס, ומלכות אדום יבזו את מלכות יון, ואז במלכות אדום יבוא המשיח:

ספר זכריה פרק יב

(י) וְשִׁפְכְתִי עַל בֵּית דָּוִד וְעַל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם רוּחַ חַן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר דָּקְרוּ וְסָפְדוּ עָלַי כְּמִסְפַּד עַל הַיְחִיד וְהִמְרָ עָלָיו כְּהִמְרָ עַל הַבְּכוֹר:

תרגום יונתן על זכריה פרק יב פסוק יא

(יא) בעדנא ההיא יסגי מספדא בירושלם כמספדא דאחא בר עמרי די קטל יתיה הדרמון בר טברימון וכמספדא יאשיה בר אמון די קטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגדון:

ספר דברי הימים ב פרק לה

(כה) וַיִּקְוֶנוּ יְרֵמְיָהוּ עַל יִאֲשִׁיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ כָּל הַשָּׂרִים וְהַשָּׂרוֹת בְּקִינֹתֵיהֶם עַל יִאֲשִׁיָּהוּ עַד הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחַק עַל יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּם כְּתוּבִים עַל הַקִּינֹת:

(כו) וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יִאֲשִׁיָּהוּ וַחֲסָדָיו כְּכַתוּב בְּתוֹרַת יְדוּד:

(כז) וַדְּבָרָיו הָרֵאשִׁימִים וְהָאֲחֵרִים הִנֵּם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה:

מדרש רבה איכה פרשה ד פסקה א

מדבר ביאשיה איכה יועם זהב שהיה דומה לארנטס של זהב ישנא הכתם הטוב שהיה גופו דומה לאבן טובה ומרגליות תשתפכנה אבני קדש אלו שתי רביעיות של דם שהיה ירמיה נוטלן וקוברן הדא הוא דכתיב (ד"ה ב' ל"ה) ויקבר בקברות אבותיו וכי בכמה קברות נקבר דאת אומר בקברות אבותיו אלא אלו שתי רביעיות של דם שהיה ירמיה נוטלן וקוברן

תרגום יונתן על דברי הימים ב פרק לה פסוק כה

(כה) ואלא ירמיהו על יאשיהו אליא רבתא ואמרין עמיה כל רברביא ומטרוניתא והוון מתיבין באליהון על יאשיהו עד יומא הדין ויהבגון לגזירה שנה על ישראל דיהון ספדין על יאשיהו באליהון והאנון כתיבין בספרא דכתב ברוך מן פום ירמיהו על אליתא:

רש"י דברי הימים ב פרק לה פסוק כה

(כה) כל ויאמרו השרים - לשון שירה משוררים כי גם שירה וקינה בקול אחת נאמרין עליו ניבא עמוס והבאתי את השמש בצהרים והחשכתי לארץ ביום אור זה יומו של יאשיהו שמת בן תשעה ושלשים שנים בחצי ימיו דכתיב (תהלים צ') ימי שנתינו בהם שבעים שנה וכתוב (עמוס ח') והפכתי חגיכם לאבל וכל שיריכם לקינה ושמתי כאבל יחיד ואחרתיה כיום מר וזהו שאמר ויאמרו כל השרים ושרות בקינותיהם וכל יהודה וירושלים מתאבלים עליו. ויתנם לחוק - כשמזדמן להם שום צער ובכיה שהם מקוננים ובוכים על המאורע הם מזכירים זה הצער עמו דוגמא בתשעה באב שמזכירים קינות על ההרוגים בגזירות שאירעו בימינו כן יבכיון על מות יאשיהו דוגמא (שופטים י"א) ותהי חק בישראל וגומר (שם) לתנות לבת יפתח הגלעדי ארבעה ימים בשנה. והנם כתובים על הקינות - על ספר הקינות:

מצודות דוד על דברי הימים ב פרק לה פסוק כה

(כה) השרים והשרות - המשוררים והמשוררות וכאשר המשורר בדבר שמחה נקרא משורר כן בדבר קינה ויללה נקרא משורר כי תוכן א' להם בדבר הרמת הקול ובהכרעת הנעימה. בקינותיהם - ר"ל בעת אשר קוננו קינה מה אמרו אז זכרון מיתת יאשיהו לקונן גם עליו. ויתנום לחוק - קבעו חוק בישראל להזכיר מיתת יאשיהו בקינותיהם. והנם כתובים - הקינות של יאשיהו. על הקינות - בספר איכה:

מדרש רבה ויקרא פרשה כ פסקה א

(א) אחרי מות שני בני אהרן ר' שמעון פתח (קהלת ט) הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע... לזובח זה יאשיהו שנאמר (ד"ה ב לה) וירם יאשיהו לבני העם צאן כבשים ובני עזים ולאשר איננו זובח זה אחאב שביטל קרבנות ה"ד (שם יח) ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרוב זבח לו זבח ולא קרבנות זה מת בחצים זה מת בחצים היינו דכתי' לזובח ולאשר איננו זובח כטוב כחוטא כטוב זה דוד שנאמר (שמואל א יז) וישלח ויביאהו והוא טוב רואי א"ר יצחק טוב ראי בהלכה כל הרואהו נזכר לתלמודו כחוטא זה נבוכדנצר שנאמר (דניאל ג) וחטאיך בצדקה פרוק זה בנה בה"מ ומלך ארבעים שנה זה החריב בה"מ ומלך מ' שנה הוי מקרה אחד וגו' כנשבע זה צדקיה שנאמר (ד"ה ב לז) וגם במלך נבוכדנצר מרד כאשר שבועה ירא זה שמשון שנא' (שופטים טו) ויאמר להם שמשון השבעו לי פן תפגעון בי זה מת בנקור עינים (מלכים ב כה) ואת עיני צדקיהו עור זה מת בנקור עינים (שופטים טז) ויאחזו אותו פלשתים וינקרו את עיניו ה"ד מקרה אחד לנשבע וגו' ד"א מקרה אחד אלו בני אהרן דכתיב בהון (מלאכי ב) בשלום ובמישור לרשע זה עדת קרח דכתיב בהון (במדבר טז) סורו נא וגו' אלו נכנסו להקריב במחלוקת ויצאו שרופין ואלו נכנסו להקריב שלא במחלוקת ויצאו שרופין:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף נו/ב

שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה אז יבנה יהושע מזבח לה' שבקש לבנות ולא בנה אלא דבנה הכא נמי דבנה אלא כדתניא רבי יוסי אומר ואת הבמות אשר על פני ירושלים אשר מימין להר המשחה אשר בנה שלמה מלך ישראל לעשתרות שקוין צדונים וגו' אפשר בא אסא ולא ביערם יהושפט ולא ביערם עד שבא יאשיהו וביערם והלא כל עבודה זרה שבארץ ישראל אסא ויהושפט ביערום אלא מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבח אף ראשונים לא עשו ותלה בהן לגנאי והכתיב ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא

ספר ירמיה פרק ג

- (ו) ויאמר יְדוּד אלי בימי יאשיהו המלך הראית אשר עשיתה משבה ישראל הלכה היא על כל הר גבה ואל תחת כל עץ רענן ותזני שם:
- (ז) ואמר אחרי עשיתה את כל אלה אלי תשוב ולא שבה ותראה \{ותראה\} בגודה אחותה יהודה:
- (ח) וארא כי על כל אדות אשר נאפה משבה ישראל שלחתיה ואתן את ספר כריתתיה אליה ולא יראה בגדה יהודה אחותה ותלך ותזן גם היא:
- (ט) והיה מקל ונותה ותחנף את הארץ ותנאף את האבן ואת העץ:
- (י) וגם בכל זאת לא שבה אלי בגודה אחותה יהודה בכל לבה כי אם בשקר נאם יְדוּד:
- רש"י ירמיה פרק ג פסוק י
- (י) וגם בכל זאת - שראו בקלקלת פורענות חבריהם. כי אם בשקר - דורו של יאשיהו מראין עצמם שהם צדיקים והם רשעים היו צרים צורות של עכו"ם על דלתותיהם מבפנים חציה על זו וחציה על זו וכשהיו מבערי עכו"ם בודקים היה הדלת פתוח ולא היו מכירין בה:
- (יא) ויאמר יְדוּד אלי צדקה נפשה משבה ישראל מבגדה יהודה:
- (יד) שובו בנים שובבים נאם יְדוּד כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אהד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון:
- (טו) ונתתי לכם רעים כלבי ורעו אתכם דעה והשכיל:
- (טז) והיה כי תרבו ופרייתם בארץ בימים ההמה נאם יְדוּד לא יאמרו עוד ארון ברית יְדוּד ולא יעלה על לב ולא יזכרו בו ולא יפקדו ולא יעשה עוד:
- (יז) בעת ההיא יקראו לירושלם כסא יְדוּד ונקוו אליה כל הגוים לשם יְדוּד לירושלם ולא ילכו עוד אחרי שררות לבם הרע:
- (יח) בימים ההמה ילכו בית יהודה על בית ישראל ויבאו יחדו מארץ צפון על הארץ אשר הנחלתי את אבותיכם:
- (יט) ואנכי אמרתי איך אשיתך בבנים ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי צבאות גוים ואמר אבי תקראו \{תקראי\} לי ומאחרי לא תשובו \{תשובי\}:
- (כ) אכן בגדה אשה מרעה כן בגדתם בי בית ישראל נאם יְדוּד:
- (כא) קול על שפיים נשמע בכי תחנוני בני ישראל כי העוו את דרכם שכחו את יְדוּד אלהיהם:
- (כב) שובו בנים שובבים ארפה משובחיתכם הננו אתנו לך כי אתה יְדוּד אלהינו:
- (כג) אכן לשקר מגבעות המון הרים אכן בידוד אלהינו תשועת ישראל:
- (כד) והבשתי אכלה את יגיע אבותינו מנעורינו את צאנם ואת בקרם את בנייהם ואת בנותיהם:
- (כה) גשבה בבשתנו ותכסנו פלמתנו כי לידוד אלהינו חטאנו אנחנו ואבותינו מנעורינו ועד היום הזה ולא שמענו בקול יְדוּד אלהינו:

מצודות דוד על ירמיה פרק ג פסוק טז

(טז) לא יאמרו עוד ארון ברית ה' - ר"ל לא יאמרו עוד זה לזה נלך לפני הארון להתפלל שמה כי לפי מרבית העם לא יוכלו כולם לבוא שמה כי המקום לא יכילם. ולא יעלה על לב - לא יעלה מי בלבו ללכת שמה אף יחידי כי מאוד יקשה לבוא שמה מדוחק המון העם. ולא יזכרו בו - לא יזכור מי בארון ללכת שמה וכפל הדבר במ"ש וכן לא יפקדו. ולא יעשה עוד - לא יהיה נעשה עוד ארונות אחרות למען יוכלו כולם לבוא לפני אחד מהם וכאשר יאמר למטה שהשראת השכינה יהיה בכל ירושלים ושמה יקובל תפלת המתפללים:

רש"י ירמיה פרק ג פסוק טז

(טז) לא יאמרו עוד ארון - כי כל כניסתכם תהא קדושה ואשכון בה כאלו הוא ארון. יפקדו - כמו יזכרו. ולא יעשה עוד - מה שנעשה בו כבר בשילה שהביאוהו במלחמה עם פלשתים בימי עלי (שמואל א' ד):

מדרש רבה איכה פרשה א פסקה נג

(נג) צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי מי אמרו לפסוק זה יאשיהו אמרה ה"ד (ד"ה ב' ל"ה) אחרי כל זאת אשר הכין יאשיהו את הבית עלה נכו להלחם בכרכמיש על פרת בקרקסיון דעל פרת וישלח אליו מלאכים לאמר מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אתה היום כי אל בית מלחמתי ואלהים אמר לבהלני מפי הקב"ה אני עולה (שם) חדל לך מאלהים אשר עמי זה לשון עבודת כוכבים ולא הסב יאשיהו פניו ולא שמע אל דברי נכו מפי אלהים זה ירמיהו שאמר ליאשיהו כך מקובלני מישיעה רבי (ישעיה י"ט) וסכסכתי מצרים במצרים ולא שמע לו אלא א"ל משה רבה דרבך לא כך אמר (ויקרא כ"ו) וחרב לא תעבור בארצכם וחרבו של אותו רשע עוברת בארצי ובתחומי והוא לא היה יודע שכל דורו עובדי עבודת כוכבים היו הוה משלח זוג תלמידים למיבערא עבודת כוכבים מבתיהון והוון עללין ולא משכחין כלום עד דנפקון אמרון טרודו תרעין מן דהוון טרדין לתרעיה הוון חמן יתיה אמרו עליהון מן דאתא ותיקן הוא דאתא וקלקל לפיכך (דה"ב ל"ה) ויורו היורים למלך יאשיהו א"ר מני שלש מאות חציה הורו בו עד שנעשה גופו ככברה והיה ירמיהו מצית אחריו לידע מהו אומר ומה היה אומר צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי פיהו ופום סרסורו:

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כב/ב

תנו רבנן חרב שאמרו אינו צריך לומר חרב שאינו של שלום אלא אפילו חרב של שלום שאין לך חרב של שלום יותר מפרעה נכה ואף על פי כן נכשל בה המלך יאשיהו שנאמר וישלח אליו מלאכים לאמר מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אתה היום כי אל בית מלחמתי ואלהים אמר לבהלני חדל לך מאלהים אשר עמי ואל ישחיתך מאי אלהים אשר עמי אמר רב יהודה אמר רב זו עבודה זרה אמר הואיל וקא בטח בעבודה זרה יכולנא ליה ויורו היורים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני כי החליתי מאד מאי כי החליתי מאד אמר רב יהודה אמר רב מלמד שעשו כל גופו ככברה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי (יוחנן) [יונתן] מפני מה נענש יאשיהו מפני שהיה לו לימלך בירמיהו ולא נמלך מאי דרש וחרב לא תעבור בארצכם מאי חרב אילימא חרב שאינה של שלום והכתיב ונתתי שלום בארץ אלא אפילו של שלום והוא אינו יודע שאין דורו דומה יפה כי הוה ניחא נפשיה חזא ירמיהו שפוויה דקא מרחשן אמר שמא חס וחלילה מילתא דלא מהגנא אמר אגב צעריה גחין ושמעיה דקא מצדיק עליה דינא אנפשיה אמר צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי פתח עליה ההיא שעתא רוח אפינו משיח ה': מעשה וירדו זקנים מירושלים

רמב"ם יד החזקה - הלכות בית הבחירה פרק ד

(א) אבן היתה בקדש הקדשים במערבו שעליה היה הארון מונח ולפניו צנצנת המן ומטה אהרן ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות ויאשיהו המלך צוה וגנוזו במקום שבנה שלמה שנאמר ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים ליי' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את יי' אלהיכם וגו' ונגנו עמו מטה אהרן והצנצנת ושמן המשחה וכל אלו לא חזרו בבית שני ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין ברוח הקדש ולא היו נשאלין בהן שנאמר עד עמוד כהן לאורים ותומים ולא היו עושין אותן אלא להשלים שמנה בגדים לכהן גדול כדי שלא יהא מחוסר בגדים.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף נו/ב

אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] במתניתא תנא אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדרן נבנה צריף אחד וזהו איטליאה של יון: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל האומר יאשיהו חטא אינו אלא טועה שנאמר ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד אביו אלא מה אני מקיים וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו' שכל דיין שדן מבין שמנה עד שמנה עשרה החזירין להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאדו שנתן להם משלו ופליגא דרב דאמר רב אין

לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורנו ומנו אבא אבוה דרבי ירמיה בר אבא ואמרי לה אחא אחוה דאבא אבוה דרב ירמיה בר אבא דאמר מר רבי אבא ואחא אחי הוה אמר רב יוסף ועוד אחד בדורנו ומנו עוקבן בר נחמיה ריש גלותא והיינו נתן דצוציתא אמר רב יוסף הוה יתיבנא בפירקא והוה קא מנמנס וחזאי בחילמא דקא פשט ידיה וקבליה

תלמוד בבלי מסכת יומא דף נב/ב

הוה ארון והתניא משנגנו ארון נגנזה עמו צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן ושקדיה ופרחיה וארגו ששגרו פלשתים דורון לאלהי ישראל שנאמר וכלי הזהב אשר השבתם לו אשם תשימו בארגו מצדו ושלחתם אתו והלך ומי גנזו יאשיהו גנזו מה ראה שגנזו ראה שכתוב יולך ה' אתך ואת מלכך אשר תקים עליך עמד וגנזו שנאמר ויאמר ללויים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל ואמר רבי אלעזר **אתיא שמה ואתיא דורות ואתיא משמרת משמרת לעולם במקדש שני ומאי הגיע לארון מקום ארון** והא קתני נתן את המחתה לבין שני הבדים אימא כבין שני הבדים

רש"י יומא דף נב/ב

אתיא שמה שמה וכו' - כתיב בארון אשר אועד לך שמה (שמות ל) וכתוב בצנצנת המן ותן שמה מלא העומר (שם טז) ואתיא צלוחית מצנצנת המן:

דורות דורות - כתיב בצנצנת למשמרת לדורותיכם (שם) וכתוב בצלוחית שמן משחת קודש יהיה זה וגו', (שם ל) ואתיא מקלו של אהרן מצנצנת במשמרת משמרת, דכתיב ביה למשמרת לאות לבני מרי (במדבר יז):

ספר ירמיה פרק כו

(א) בְּרֵאשִׁית מַמְלְכוֹת יְהוּדִים בֶּן יֵאֱשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדְּבָר הַזֶּה מֵאֵת ה'

(תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קג/א

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מאי דכתיב בראשית ממלכות יהויקים בן יאשיהו וכתוב בראשית ממלכת צדקיה וכי עד האידנא לא הוה מלכי אלא בקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל יהויקים נסתכל בדורו ונתקררה דעתו בקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל דורו של צדקיה נסתכל בצדקיה ונתקררה דעתו בצדקיה נמי כתיב ויעש הרע בעיני ה' שהיה בידו למחות ולא מיחה ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן

כ"א-כ"ד

ספר ירמיה פרק כב

(יח) לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יְהוּדִים בֶּן יֵאֱשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא יִסְפְּדוּ לִי הוֹי אַחֵי וְהוֹי אַחֹת לֹא יִסְפְּדוּ לִי הוֹי אֲדוֹן וְהוֹי הַדָּה:

(יט) קְבוּרַת חָמוּר יִקְבְּר סָחוּב וְהַשְׁלֵף מְהֵלָּא לְשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם:

(כ) עָלִי הַלְבָנוֹן וְצַעְקֵי וּבְבִשְׁוֹן תְּנִי קוֹלְךָ וְצַעְקֵי מַעְבְּרִים כִּי נִשְׁבְּרוּ כָּל מְאֵהֲבֶיךָ:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פב/א

ואמר רבי חייא בר אבויה **כתוב על גלגלתו של יהויקים זאת ועוד אחרת זקיננו דרבי פרידא** אשכח ההוא גולגלתא דהות שדיא בשערי ירושלים והוה כתוב עליוהי זאת ועוד אחרת קברה והדר נבוג קברה והדר נבוג אמר האי גולגלתא של יהויקים דכתיב ביה קבורת חמור יקבר סחוב והשלך מהלאה לשערי ירושלים אמר מלכא הוא ולא אורח ארעא לבזוי שקלה כרכה בשירא ואותביה בסיפטא אתאי דביתו חזיתה נפקת אמרה להו לשיבבתהא אמרי לה האי דאיתתא

קמייתא היא דלא קא מנשי לה שגרתא לתנורא וקלתה כי אתא אמר היינו דכתיב עילויה זאת ועוד אחרת

מדרש רבה ויקרא פרשה יט פסקה ו

שהיה מפונק ומת בידם מה עשה לו נבוכדנצר ר' יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אומר נטלו והחזירוהו בכל ערי יהודה וישב עליו בפרדימוס והרגו וקרע את החמור והכניסוהו לתוכו הה"ד (ירמיה כב) קבורת חמור יקבר ר' נחמיה אומר נטלו והחזירו בכל ערי ישראל והרגו והיה מחתך ממנו כזיתים ומשליך לכלבים הה"ד קבורת חמור יקבר היכן היא קבורת חמור לא במעי הכלב הוא שהנביא מקנתר עליו ואומר (מלכים ב כד) ויתר דברי יהויקים וכל אשר עשה רבי יוחנן אמר ג' אמוראין חד אמר שהיה לבוש כלאים וחד אמר שמשך לו ערלה וחד אמר שנמצאת כתובת קעקע חקוקה על בשרו ר' יוחנן אמר ע"י שבא על אמו ועל כלתו ועל אשת אביו דא"ר יוחנן כללו של דבר בפתח שיצא בו נכנס ר' יהושע בן לוי אמר על שהושיב בירניות בירושלים מהו בירניות ביירן ציירן שהיה הורג את בעליהם ומענה את נשיהם ומכניס ממונם לטמיון הה"ד (יחזקאל יט) וידע אלמנותיו כיון שהרגו נבוכדנצר המליך את יכניה בנו תחתיו וירד לו לבבל יצאו כל בני בבל לקלסו אמרו לו מה עשית אמר להם יהויקים מרד בי והרגתיו והמלכתי יכניה בנו תחתיו אמרו לו מתלא אמר גור טב מכלב ביש לא תרבי גור ביש מכלב ביש עאכ"ו מיד שמע להם ועלה וישב בדפנו של אנטוכיא ירדו סנהדרי גדולה לקראתו ואמרו לו הגיע זמנו של בית זה ליחרב אמר להם לא אלא אותו שהמלכתי תנוהו לי ואני הולך לי אזלין אמרין ליכניה נבוכדנצר בעי לך מה עשה עמד וכנס כל מפתחות בית המקדש ועלה לראש הגג ואמר רבש"ע הואיל ולא זכינו להיות גזברין לפניך עד עכשיו היינו בעלי בתים נאמנים לפניך מכאן ואילך הרי מפתחותיך לפניך תרין אמוראין חד אמר כמין יד של אש ירדה ונטלתן ממנו וחד אמר משעה שזרקן עוד לא ירדו מה היו בחוריהן של ישראל עושין היו עולין לראש גגותיהן ונופלים מתים הה"ד (ישעיה כב) משא גיא חזיון מה לך איפא כי עלית כלך לגגות מה עשה נבוכדנצר נטלו וחיבשו בבית האסורים וכל מי שהיה נחבש בימיו לא היה יוצא משם לעולם (שם יד) על שום אסיריו לא פתח ביתה גלה יהויכין וגלתה סנהדרי גדולה עמו הדא הוא דכתיב (ירמיה כב) העצב נבזה נפוץ ר' אבא בר כהנא אמר כעצם הזה של מוח שבשעה שאתה מנפצו אינו יפה למאומה כו' עד שאלתיאל שאל הקב"ה לב"ד של מעלה והתירו לו את נדרו באותה שעה ישבה סנהדרי גדולה על דעתה ואמרו בימינו מלכות בית דוד פוסק' אותו שכתוב בו (תהלים פט) וכסאו כשמש נגדי מה נעשה נלך ונפייס לגדלת וגדלת למלכה ומלכה למלך הלכו ופייסו לגדלת וגדלת למלכה ומלכה למלך מה היה שם אשתו של נבוכד נצר רב הונא אמר שמיר' שמה ר' אבין אמר שמירמו' שמה ורבנן אמרין שמירעם שמה ע"י שנולדה ברעם כיון שבא נבוכדנצר להזקק לה א"ל את מלך ויכניה אינו מלך אתה מבקש תפקידך ויכניה אינו מבקש תפקידו מיד גזר ונתנו לו אשתו וכיצד שלשלוה לו ר' שבתי אמר דרך קנקלין שלשלוה לו ורבנן אמרי פתחו המעזיבה ושלשלוה לו כיון שבא להזקק לה אמרה כשושנה אדומה ראיתי פרש ממנה מיד הלכה וספרה וטהרה וטבלה אמר לו הקב"ה בירושלים לא קיימתם מצות זיבה ועתה אתם מקיימין שנא' (זכריה ט) גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור נזכרתם אותו הדם שבסיני בשביל כן שלחתי אסיריך א"ר שבתי לא זו משם עד שמחל לו הקב"ה על כל עונותיו על אותה שעה אמר (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך יצתה בת קול ואמרה להם (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם:

ספר ירמיה פרק כב

- (כד) חי אני נאם יְדוּד כי אם יְהִיהַ כְּנִיחוֹ בֶן הַיְהוּקִים מִלֶּךְ יְהוּדָה חוֹתֵם עַל יַד יְמִינִי כִי מִשָּׁם אֶתְקַנֶּה:
- (כה) וְנִתְּתִיד בְּיַד מִבְּקָשֵׁי נַפְשִׁי וּבְיַד אֲשֶׁר אֶתֶּה יְגוֹר מִפְּנֵיהֶם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וּבְיַד הַכַּשְׂדִּים:
- (כו) וְהִטְלִיתִי אֶתְּךָ וְאֶת אִמְךָ אֲשֶׁר יִלְדְּתְךָ עַל הָאָרֶץ אַחֲרֵת אֲשֶׁר לֹא יִלְדְּתֶם שָׁם וְשָׁם תָּמוּתוּ:
- (כז) וְעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר הֵם מְנַשְׂאִים אֶת נַפְשָׁם לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ:
- (כח) הַעֲצֵב נִבְזָה נַפּוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כְּנִיחוֹ אִם כְּלִי אֵין חֶפֶץ בּוֹ מִדּוֹעַ הוּסְלוֹ הוּא וְזָרְעוֹ וְהִשְׁלָכוֹ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ:
- (כט) אָרֶץ אָרֶץ אָרֶץ שְׁמַעִי דְּבַר יְדוּד:
- (ל) כֹּה אָמַר יְדוּד כְּתָבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי גָבֵר לֹא יִצְלַח בְּיָמָיו כִּי לֹא יִצְלַח מְזָרְעוֹ אִישׁ יֹשֵׁב עַל כְּסֵא דָוָד וּמִשָּׁל עוֹד בְּיְהוּדָה:

לקוט שמעוני מלכים ב - פרק כד - רמז רמט

שהנביא מקנתר עליו ויתר דברי יהויקים ותועבותיו והנמצא עליו. ר' יוחנן אמר תלת אמוראין חד אמר (ח) שהיה לבוש כלאים וחרניא אמר שמשך לו ערלה [וח"א שנמצא כתובת קעקע על בשרו]. ר' יוחנן אמר שבא על כלתו ועל אמו ועל אשת אביו. דאמר רבי יוחנן כללו של דבר בפתח שיצא בו נכנס. ר"י בן לוי אמר שהושיב נשים בירניות מאי בירניות בריין צדייאן שהרג את בעליהן ומענה נשיהם ומכניס את ממונם לטמיון, הה"ד וידע אלמנותיו ועריהם החריב ותשם הארץ ומלואה מקול שאגתו, כיון שנהרג המליך יכניה בנו תחתיו וירד לו לבבל ויצאו כל בני עירו וקלטו אותו, א"ל מה עשית א"ל יהויקים מלך יהודה מרד בי והרגתיו והמלכתי יכניה בנו תחתיו. אמרין ליה מתלא אמר גור טב מן כלבא ביש לא תרבי על חד כמה וכמה גור ביש מן כלב ביש מיד שמע להם וישב בריסי אנטוכיא ירדו סנהדרי גדולה לקראתו אמרו לו הגיע זמנו של בית זה ליחרב, א"ל לאו אלא תנו את יהויכין מלך יהודה ואני הולך לי, אזלין ואמרין ליכניה נבוכדנאצר בעי לך, מה עשה יכניה כנס כל מפתחות של בית המקדש ואמר לפניו רבש"ע הואיל ולא זכינו להיות גזברים לפניך הרי מפתחותיך לפניך, תרי אמוראי חד אמר כמו פסת יד של אש בא ונטלתן מידו, וחד אמר משעה שזרקן עדין לא ירדו, מה היו בחורי ישראל עושים עולים לראשי גנותיהם ומשליכים עצמם למטה ומתים שנאמר משא גיא חזיון מה לך איפה כי עלית כולך לגנות, מה עשה נ"נ נטלו וחבשו בבית האסורים וכל מי שנחבש לא היה יוצא משם לעולם שנאמר אסיריו לא פתוח ביתה, עלו סנהדרי גדולה עמו אמרו בימינו מלכות בית דוד פוסקת שנאמר בו כסאו כשמש נגדי מה נעשה נלך ונפייס לגדלת והגדלת למלכה והמלכה למלך. מה היה שם של אשתו של נבוכדנאצר רבי חנינא אמר שמירה שמה, ר' אבין אמר שמירמות שמה, ורבנן אמרו שמירעם שהמה, כיון שבא נבוכדנאצר להזקק לה אמרה לו אתה מלך ויכניה אינו מלך אתה מבקש תפקידך ויכניה אינו מבקש תפקידו, מיד גזר ונתנו לו אשתו. כיצד שלשלו אותה לו רבי שבתאי אומר קינקלין שלשלו אותה לו, ורבנן אמרי פתחו את המעזיבה ושלשלו אותה לו כיון שבא להזקק לה א"ל כשושנה אדומה ראיתי ופירש ממנה מיד הלכה וספרה וטהרה וטבלה, אמר לו הקב"ה בירושלים לא קיימתם מצות זיב ועתה אתם מקיימים גם את בדם בריתך אותו הדם שנזכר בסיני בשביל כך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו א"ר שבתאי לא אז משם עד שמחל לו הקב"ה כל עעונותיו ונעשה לו נס ונתעברה אשתו מעומד שאלתיאל בנו אסיר בנו:

והחרש והמסגר אלף. זהו שאמר הכתוב וישקוד ה' על הרעה א"ר אסא דרש מרימר משום דצדיק ה' אלהינו וישקוד ה' על הרעה, אלא צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהגלה גלות צדקיה ועין גלות יכניה עומדת דכתיב בגלות יכניה והחרש והמסגר אלף חרש בשעה שפותחים נעשו הכל כחרשים, מסגר בשעה שסוגרין שוב אין פותחין וכמה אלף. עולא אמר שהקדים שתי שנים לזנושנותם, א"ר אחא בר יעקב ש"מ מהרה דקוב"ה תתנ"ב הויין. הכל גבורים עושי

מלחמה. וכי מה גבורה עושים בני אדם המהלכין בגולה ומה מללחמה עושים בני אדם הזקוקין בזיקין ונתונים בשלשלאות אלא הכל גבורים במלחמתה של תורה, וכה"א על כן יאמר בספר מלחמות:

מדרש רבה במדבר פרשה כ פסקה כ

אם עשו תשובה הוא מבטלן את מוצא כתוב בתורה (שמות כב) זובח לאלהים יחרם וגו' ועשו את העגל והיו ראויין לכלייה והייתי סבור לקללן ולהכחידן ומעט עשו תשובה ובטל (שם לב) וינתם ה' על הרעה וכן במקומות הרבה שאמר על יכניה (ירמיה כב) כי לא יצלח מזרעו איש ואומר (חגי ג) והפכתי כסא ממלכות והשמדתי חווק ממלכות הגוים (שם) ביום ההוא נאם ה' צבאות אקחד זרובבל בן שאלתיאל עבדי (נאם ה') ושמתיך כחותם על לבי ובטל מה שאמר לאביו (ירמיה כב) חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניהו בן יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימיני כי משם אתקנד וכן באנשי ענתות (שם יא) ושארית לא תהיה להם כיון

רש"י ירמיה פרק כב פסוק כד

(כד) חותם על יד ימיני - חקוק וחתום בתוך בשר זרועי. אתקנד - אנתקד לשון התיקם כצאן לטבחה (ירמיה יב) עד התיקנו אותם (יהושע ח) והגו"ן יתירה בו ומדרש אגדה במקום שנתק נתקן שעשה תשובה בבבל ונשאל הקב"ה על שנשבע כתבו את האיש הזה עירי (כאן) ונולד לו זרובבל בבבל ונאמר לו על פי הנביא ביום ההוא אקחד זרובבל בן שאלתיאל עבדי ושמתיך כחותם (ירמיה סוף מ"ג) כלפי שאמר לאביו אם יהיה חותם על יד ימיני אנתקנו:

עין יעקב על מסכת סנהדרין אות (נה)

(נה) שם אמר רב יהודה, גלות מכפרת שלשה דברים, שנאמר, (ירמיה לח) "כה אמר ה', הישב בעיר הזאת ימות בתרב, ברעב ובדבר. והיצא [ונפל] אל הכשדים וחה [הצרים עליכם יחיה], והיתה לו נפשו לשלל וחי". רבי יוחנן אומר, גלות מכפרת על הכל, שנאמר, (שם כב) "כה אמר ה', כתבו את האיש הזה עירי, גבר לא יצלח בימיו, כי לא יצלח מזרעו איש ישב על פסא דוד ומשל עוד ביהודה", ובתר דגלה, כתבי, (ד"ה א ג) "ובני יכניה אסר, (בנו) שאלתיאל בנו", "אסר" - שעברתו אמו בבית האסורים. "שאלתיאל" - ששתלו אל שלא פדרד הנשתליו, גמירי - אין האשה מתעברת מעמד, [דף לח] והיא נתעברה מעמד. דבר אחר, "שאלתיאל" - שנשאל על אלתו אל. (שם) "זרבבל" - שנזרע בבבל. ומה שמו? "נחמיה בן חכליה" שמו:

ספר יחזקאל פרק יז

(יב) אמר נא לבית המרי הלא ידעתם מה אלה אמר הנה בא מלך בבל וירושלם ויקח את מלכה ואת שריה ויבא אותם אליו בבלה:
 (יג) ויקח מזרע המלוכה ויכרת אתו ברית ויבא אתו באלה ואת אילי הארץ לקח:
 (יד) להיות ממלכה שפלה לבלתי התנשא לשמר את בריתו לעמדה:
 (טו) וימרד בו לשלח מלאכיו מצרים לתת לו סוסים ועם רב היצלח הימלט העשה אלה והפך ברית ונמלט:
 (טז) חי אני נאם אדני ידוד אם לא במקום המלך הממליך אתו אשר בזה את אלתו ואשר הפך את בריתו אתו בתוך בבל ימות:
 (יז) ולא בחיל גדול ובקהל רב יעשה אותו פרעה במלחמה בשפד סללה ובבנות דיק להכרית נפשות רבות:
 (יח) ובזה אלה להפך ברית והנה נתן ידו וכל אלה עשה לא ימלט:
 (יט) לכן כה אמר אדני ידוד חי אני אם לא אלתו אשר בזה ובריתי אשר הפיר ונתתיו בראשו:
 (כ) ופרשתי עליו רשתי ונתפש במצודתי והביאותיהו בבלה ונשפטתי אתו שם מעלו אשר מעל בי:

- (כא) ואת כל מברְחוּ \{מברְחוּ\} בְּכָל אֲגָפָיו בַּחֶרֶב יִפְלוּ וְהַנְּשֹׂאִים לְכָל רוּחַ יִפְרְשׁוּ וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְדוּד דְּבַרְתִּי:
 (כב) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְדוּד וְלִקְחֹתִי אֲנִי מִצְמַרְתַּת הָאָרֶז הָרְמָה וְנָתַתִּי מֵרֹאשׁ יְנֻקוֹתָיו רֶדֶךְ אֶקְטֹף וְשִׁתְּלֹתִי אֲנִי עַל הַר גְּבָה וְתִלּוּל:
 (כג) בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֲשַׁתְּלֶנּוּ וְנִשְׂאָ עֲנָף וְעֵשֶׂה פְרִי וְהָיָה לְאֶרֶז אֲדִיר וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כָּל צִפּוֹר כָּל כְּנָף בְּצֵל דְּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכְּנֶנָּה:

ספר ירמיה פרק לד

- (ו) וַיְדַבֵּר יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא אֶל צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלַם:
 (ז) וַחִיל מֶלֶךְ בְּבָל נִלְחָמִים עַל יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתְרוֹת אֶל לְכִישׁ וְאֶל עֲזָקָה כִּי הִנֵּה נִשְׂאָרוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה עָרֵי מִבְּצָר:
 (ח) הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְדוּד אַחְרֵי כֵּן הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְרִית אֵת כָּל הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם לְקִרְאָ לָהֶם דְּרוֹר:
 (ט) לְשַׁלַּח אִישׁ אִישׁ אֶת עֲבָדָיו וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ הָעֵבְרִי וְהָעֵבְרִיָּה חֲפָשִׁים לְבַלְתִּי עֶבֶד בְּסָם בִּיהוּדִי אַחִיהוּ אִישׁ:
 (י) וַיִּשְׁמְעוּ כָּל הַשָּׂרִים וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בָּאוּ בְּבְרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת עֲבָדָיו וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ חֲפָשִׁים לְבַלְתִּי עֶבֶד בְּסָם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּשְׁלְחוּ:
 (יא) וַיִּשׁוּבוּ אַחְרָי כֵּן וַיִּשְׁבוּ אֶת הָעֵבְדִים וְאֵת הַשִּׁפְחוֹת אֲשֶׁר שְׁלְחוּ חֲפָשִׁים וַיִּכְבְּשׁוּם \{וַיִּכְבְּשׁוּם\} לְעֵבְדִים וְלִשְׁפָחוֹת:
 (יב) וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְדוּד לֵאמֹר:
 (יג) כֹּה אָמַר יְדוּד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי כְרַתִּי בְרִית אֵת אַבּוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצֵאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר:
 (יד) מִקֵּץ שִׁבְעַת שָׁנִים תִּשְׁלְחוּ אִישׁ אֶת אַחִיו הָעֵבְרִי אֲשֶׁר יִמְכַר לָךְ וְעֵבְדָךְ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוּ חֲפָשִׁי מֵעַמְדָךְ וְלֹא שָׁמְעוּ אַבּוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הָטוּ אֶת אָזְנָם:
 (טו) וְתִשְׁבוּ אִתָּם הַיּוֹם וְתַעֲשׂוּ אֵת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי לְקִרְאָ דְּרוֹר אִישׁ לְרַעְהוּ וְתִכְרְתוּ בְרִית לִפְנֵי בַּיִת אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו:
 (טז) וְתִשְׁבוּ וְתִחַלְלוּ אֶת שְׁמִי וְתִשְׁבוּ אִישׁ אֶת עֲבָדָיו וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם חֲפָשִׁים לְנַפְשָׁם וְתִכְבְּשׁוּ אִתָּם לְהִיּוֹת לָכֶם לְעֵבְדִים וְלִשְׁפָחוֹת:

מדרש רבה איכה פרשה א פסקה נא

ד"א על אלה אני בוכיה רבי יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אומר על סילוק דעת ועל סילוק שכינה אפשר שהיה צדקיה רואה אחרים שהיו מנקרין את עיניו ולא היה לו דעת להטיח את ראשו בכותל עד שיצאת נשמתו אלא גרם לבניו שיהרגו לפניו אלא על אותו שעה נאמר (ירמיה ד') יאבד לב המלך ולב השרים וגו' ור' נחמיה אמר על ביטול כהונה ומלכות הה"ד (זכריה ד') אלה שני בני היצהר העומדים על אדון כל הארץ אלו אהרן ודוד אהרן תובע על